En björnjagt

i

Wermlands finnskogar

af

F—k.

Författarens förlag.

Pris: 50 öre.

En björnjagt

i

Wermlands Finnskogar

eller

En lustig början men ett sorgligt slut

af

F—k.

Författarens förlag.

Gefle 1885.
Ahlström & Cederbergs boktryckeri.

Författarens förord.

Föreliggande lilla arbete, som härmed utsläppes till allmänhetens pröfning, innehåller berättelser, som jag för 30 år sedan — då jag war barn — hörde berättas af äldre personer.

Att jag, efter så många års förlopp, har funnit berättelsens tråd afbruten och måst med diktens hjelp leta mig fram, är helt naturligt.

Oaktadt inga af hufwudpersonerna i denna berättelse nu äro i lifwet, så har jag likwäl ansett det rådligast, att nämna dem med diktade namn. Affigten med detta lilla arbete är, att gifwa ungdomen en uppmaning till omtanke, arbetssamhet och sparsamhet, samt att erinra dem derom, att endast ihärdighet winner målet. Huru ofta får man ej se, att ungdomen på ett lättsinnigt sätt bortslösar både tid och penningar,

och först försent lära sig att inse, det kampen för tillwaron kräfwer den största omtanke.

Sjelf har jag haft nytta och nöje af detta arbete och önskar jag, att allmänheten må hafwa detsamma och på samma gång hafwa benäget öfwerseende med möjligen förefinnande brister.

I Kapitlet.

En segelfärd på den wackra sjön L. på Dal en skön sommardag, isynnerhet mot solnedgången, är högst angenäm. Deß pittoreska bergskullar och lummiga löfträd afspegla sig i sjöns spegelblanka yta, till den resandes stora förtjusning. Foglarnes qwitter och gökens starka kuku förhöja naturfenomenet betydligt. Då man passerar sjön från söder till norr samt håller något till nordwest, kommer man in i en wik, wid hwars stränder några bondgårdar äro belägna, afspeglande sig i sjöns yta. Till wenster ligger en bland de wackraste och naturskönaste holmar man kan tänka sig. Ön eller holmen är af naturen danad i sockertoppform med jemntjock björkskog från yttersta stränderna till deß topp. Framlidne pastor W. arrenderade denna ö af deß egare, blott för att skydda henne från afwerkan samt för att anlägga parkwägar och fria planer på den samma, hwilket ock på det omsorgfullaste werkstäldes; ty först drogs en wäg rundt omkring hela ön wid deß bas med landstigningsbryggor, murade af tuktad gråsten, i alla fyra wäderstrecken; sedan drogos wägar från dessa bryggor rätt upp till holmens topp, der

man hade anlagt en rund plan, omkring hwilken grönmålade sittbräden woro placerade till de besökandes beqwämlighet. De sköna naturbarnen, linnéa och liljekonvalj, som på denna lilla ö äro ymnigt utströdda, sprida här den allra skönaste wällukt omkring hela holmen. Fortsätta wi wår färd till wikens ändpunkt i norr, så komma wi till det lilla täcka bruket S., hwilket ligger i en dalgång inbäddadt mellan twänne höga bergåsar. Bruket — ett gammalt sågwerk — har ock sina anor, oaktadt det nu, sedan skogarne äro sköflade, naturligtwis icke kan drifwas med någon förtjenst.

För många många år sedan egdes nämda bruk af en patron Uggla eller, såsom han allmänt af traktens befolkning kallades, "gamle bruksherrn". Det finnes rätt lustiga anekdoter i behåll hos folket, isynnerhet hos de gamla, om denne herre. Ett utmärkande drag hos honom war, att han gerna språkade muntert med sina underhafwande och alltid önskade, att hans folk stod sig godt. Något egentligt konto öfwer debet och kredit för hwar och en särskildt fördes ej, och derför hände det stundom, att den som tagit ut litet ej hade något att fordra, och att den som tagit ut mycket icke heller blef något skyldig, utan här fick udda wara jemt.

Denna omständighet berodde icke så mycket på gamle patron, ty han önskade nog, att rättwisa skulle skipas, men som han war gammal och trött på affärslifwet, fick det gå som det kunde, utan fastmer på bruksförwaltaren eller, såsom han allmänt kallades,

"späcktorn", hwilken titel han måste nöja sig med, emedan folket på detta bruk i alla tider haft för sed, att anwända denna benämning om sin chef. Denne späcktor, om hwilken wi nu tala, lär wißt ha warit mycket okunnig i räknekonsten. Så berättas det, att han, då en inkrånglad räkning uppstod med någon af de personer han hade att göra med, och han icke kunde komma till klarhet i saken, föreslog att få slumpa med personen i fråga, hwilket ock måste bewiljas.

Emellertid kommo andra tider för bruket. Efter den gamle bruksherrns död kom bruket i den driftige och werksamme patron W:s händer. Såsom ju alltid stora förändringar inträffa wid ombyte af husbonde eller egare till ett ställe, ware sig till bättre eller sämre, så äfwen här. En bättre ställning inträdde. Den gamle späcktorn kunde icke blifwa på sin plats längre än ett år under den nye patronen, ty blott på det året hade balansen blifwit allt för stor etc. För öfrigt wisade det yttre en märkbar förändring till ordning och skick. Sågwerken undergingo en efterlängtad reparation, oaktadt den gamla sedwanliga gången på ramarne bibehölls. Parker och lusthus anlades på alla höga kullar, och renlighet och snygghet infördes öfwer allt. Någon späcktor blef icke mera bosatt på bruket. Den nye förwaltaren, som ock hade andra platser att sköta, bodde på säteriet B., men besökte bruket twå gånger i weckan.

Det är egentligen med den gamle bruksherrns tid wår berättelse har att skaffa. Wi lemna derför de

nya ordningarne, och söka framdraga berättelsens hjelte och följa honom på hans färd.

Gamle bruksherrn hade en trotjenare wid namn Måns från Westergötland, och denne hade en son, som hette Johan, en fager yngling med reslig wäxt och godt förstånd, oaktadt blott 15 år. Då wi för första gången lärde känna honom, ådagalade han manlighet och ett intagande sätt, som förskaffade honom allmän aktning och förtroende. Utan twifwel bidrog den omständigheten mycket till hans hastiga utweckling, att han ofta fick wistas på säteriet, hwarest de unga fröknarna icke sparade någon möda att utbilda hans anlag samt hyssa honom efter deras önskan, alldenstund de hade ett nöje i hans qwicka och ofta putslustiga upptåg. Men Johan tyckte icke riktigt om att leka med fröknarna, oaktadt han wäl wißte, att han war deras favorit. Han fann etiketten för stel. Nej frisk luft och frihet — se der hwad Johan önskade, hwarför han ock, så fort det gafs honom tillfälle dertill, sjappade i wäg till bruket, ty der träffade han sina wänner, Erik och Olof.

Erik war son till en gammal sågare på bruket. Han war en yr gosse, begifwen på mångahanda upptåg, full med skälmstycken och många påhitt. Men då Johan kom, måste han hålla sig på mattan och fara fram fogligt. Olof, son till mjölnaren, war af en mera mild och from natur. Han led ofta af Eriks skälmstycken, men kunde icke slita sig lös från hans wänskap, ty goda wänner woro de nog i alla fall, fast en och annan liten dust stundom utkämpades

gossarne emellan, då ju alltid Johan och Olof höllo ihop till mycken förtret för Erik, som fann sig stå ensam i striden. Men de blefwo snart goda wänner igen, tills nästa gång någon händelse skilde dem åt. Wi ha hört, att Johan war omkring femton år. Erik och Olof woro ungefär wid samma ålder. Någon sysselsättning för unga gossar fans icke wid bruket. Det war icke heller wanligt på den tiden, att föräldrar läto sina söner arbeta förr än de blefwo omkring tjugo år.

Kriget rasade wid denna tid mellan Swerige och Ryßland. Det war då en sorgens och bekymrens tid för månget hem. Sweriges ungdom hade blifwit kallad under fanorna, och mången moder fälde ymniga tårar öfwer sin son, då han tryckte hennes hand till farwäl. Det war Gustaf IV Adolf, som då regerade. Wäldiga omhwälfningar inträffade då på det politiska området, men som dessa äro mest kännbara i närheten af tronen och blifwa allt swagare och swagare, ju längre man wistas derifrån, så hade denna trakt, hwarmed wår berättelse står i samband, mycket liten känning deraf.

På den tiden war hwarken ångans kraft eller telegrafen fullt kända, hwarför det dröjde länge, innan någon tillförlitlig underrättelse kunde framkomma till denna aflägsna wrå af werlden. Men så woro gißningar och rykten så mycket talrikare. Det ena aflöste det andra, iblan om fred, ibland om seger eller nederlag. Ja, det ena ryktet motsade det andra, så att man till sist icke wißte hwad man skulle tro. Den

ena dagen war den andra lik, om icke wärre. Ack, huru föräldrar till bortawarande landtwärnsynglingar klagade och gräto! Någon ljusglimt af hopp lyste wäl stundom fram genom de tårdränkta ögonen, men blott för en stund, ty nästa timme kom måhända grannen in med nyheten, att hela regementen blifwit nedsablade af ryssarne. Att man klagade på en dålig regering och öfwer det onyttiga kriget är naturligt.

Erik hade ock en bror med i kriget, men han bekymrade sig föga om sin brors öden. Han tyckte sig ha fått det bättre nu i hemmet, ty för sin moder fick han lefwa herre bäst han wille, och fadren war gammal och trött, så att han icke befattade sig med barnen. Erik, som war den yngste, fick alltså sköta sig sjelf. När brodern war hemma, så war han den ende, som hade ett waksamt öga på Erik, men nu war han borta och kanske borta för alltid. Wåra tre gossar sammanträffade en dag wid den tid, som wi här skildrat, och det är intressant att höra, omkring hwilka ämnen deras samtal rörde sig.

Erik och Olof gå samtalande nedåt bruket. "Se god dag, Johan", ropa de båda på en gång. "Det war roligt, att du kom hit i dag; du ska' tro, att hemma är det icke mycket roligt nu om dagarne." "Mor min", yttrade Erik särskildt, "hon jämrar sig och qwider hela dagen lång för sin Brynte" — så hette Eriks bror. — "Jag är riktigt trött wid alltihop."

"Må wäl tro det", sade Johan. "Sannerligen, du borde hjelpa henne att sörja din bror, ty honom har ni säkert sett för sista gången."

Erik. "Tror du då, Johan, att icke också jag har känsla och tycker det är illa, att han skulle ut i kriget; men man kan ju ännu icke weta, hur det går."

Johan. "Det går på tok för swenskarne, säger patron der hemma, ty de som icke slås ihjäl få swälta ihjäl, och blifwa de tagna till fånga, så blir det icke heller bättre."

Olof. "Då säljer ryssen dem till turken; det säger far, och det tror jag med."

Johan. "Hwad tror du wäl turken skall köpa dem till?"

Olof. "Jo, han slagtar och äter upp dem", sade Olof twärsäkert.

Erik. "Ja, så har ock min far sagt", bedyrade Erik.

Johan. "Nu har jag wäl aldrig hört på maken förr; men det ska' jag nog ta reda på wid herregården."

Erik. "Ja, det fins hundturkar och swinturkar, det will säga, somliga ha hundnosar, och andra äro försedda med swintrynen."

Johan. "Ja, men hwarför äta de då folkkött?"

Olof. "Jo, turkarne tro, att om de äta kristen mans kött, så blifwa de saliga. Frimurare kallas de, som skaffa dem folkkött, och de få orimligt mycket betaldt för en menniska. Så har det blifwit berättadt för mig."

Johan. "Det tror jag är bara dikt. Jag har aldrig hört det förr, så att den saken lemna wi till en annan gång."

Erik. "Men tänk, hwad det war wäl, att wi icke woro så gamla, att wi blefwo tagna med i kriget!"

Olof. "Hå, det bli wi snart, må ni tro!"

Erik. "De ska' wäl inte kriga alla tider heller?"

Johan. "Det kan wäl bli krig med någon annan än med ryssarne, till exempel med danskarne."

Erik. "Må gå huru det will, men aldrig blir jag soldat."

Johan. "Nå, hwad will du då bli?"

Erik. "Ja, det wet jag inte ännu. Det ser beswärligt ut att bli nånting."

Johan. "Å, det tror inte jag. Om jag bara hade pengar, skulle jag studera till doktor."

Erik. "Har du hört på maken, Olof? Till doktor!" sade Erik, wändande sig till Olof.

Olof. "Ja, det wore minsann inte så dumt. Men jag tycker det skulle wara bättre att bli prest; bättre — nej, jag menar roligare."

Erik. "Nu gör ni mig helt förbluffad. Går ni här om dagarne och spekulerar på dylika saker? Och jag, ja jag är wäl en riktig drummel, som inte har tänkt på något sådant, och det samma gör det, ty, ena fattiga stackare som wi äro alla tre, wi bli wißt hwarken prester eller doktorer, skulle jag tro."

Johan. "Hå, hwarför inte? Wår prest är födda af fattiga torpareföräldrar. Han sprang till fots med en ränsel på ryggen till Karlstad, liksom en gesäll; det har han sjelf sagt."

Erik. "Nå, då är det wäl derför han bär sig så tokigt åt ibland?"

Olof. "Hwad säger du, Erik? Jag tycker det är en märkwärdig man, jag. Mins du inte, Erik, huru rörande han talade till oß, då wi konfirmerades?"

Johan. "Ja, tänk bara, huru han skriker, ifrar och predikar!"

Erik. "Men se'n då? Kommer ni inte i håg hur full och tokig han war på Haltaregubbens begrafning här om dagen? War det prestskick, det också?"

Olof. "Hwar och en har sitt fel, brukar min mor säga, och så är det med presten."

Olof kände sig något sårad öfwer Eriks yttrande i allmänhet, och i all synnerhet, då han angrep presten.

Någon särskild prest fans ej på den tiden i den socken, till hwilken bruket hörde. Komministern i en närgränsande socken förrättade gudstjenst m. m. i den sist nämde församlingen. Det war om denne prest gossarne samtalat. Han war i många affeenden en högt begåfwad man; hans egen moral war något för klen, och dock fordrade han den mera fullkomlig hos andra. Emellertid torde det wara skäl att egna ett kapitel åt nämde prest eller pastor H.

II Kapitlet.

Då man reser landswägen från Åmål söder ut, kommer man efter några timmars färd till en wacker bygd, kallad Tösse. Här wiker man af till höger och far mera i westlig riktning, till deß man kommer till den lilla socknen Förskog, som ligger i en wacker

dalgång, öfwersållad af ek, lönn och ask. Scenen är storartad! I dalgången flyter en liten å, som sammanbinder sjöarne B. och Å. Twänne bruk äro här anlagda, wid hwilka fordom liflig rörelse egde rum. Wid skogsbrynet, till wenster om bruket, ligger den lilla sockenkyrkan, bygd af trä i korsform. Att kyrkan är mycket gammal, derom wittnar hela hennes prägel. På södra sidan om kyrkan står en ek, som under sekler trotsat storm och owäder. Folksägnen wet berätta, att pesten blef bunden wid nämda ek af en undergörande prest. Detta skulle hafwa tillgått sålunda:

För århundraden sedan rasade pesten så förfärligt i dessa trakter, att talrika hus blefwo öde och många barn föräldralösa. Det war stor jemmer och sorg öfwer hela bygden. Sent en afton war presten ute och gick, och mötte då i närheten af kyrkan twå personer, en gosse och en flicka. Gossen war utrustad med en raka och flickan med en sopa (ugnsqwast). Som presten ej kände igen dessa personer, anade han oråd, hwarför han gaf sig i samtal med dem. De omtalade öppet och otwunget, att de woro pesten. Presten tog mod till sig och följde dem till den stora eken, der han i Fadrens etc. namn band dem till domedagen.

I närheten af denna ek ligger komministersbostället, som wid denna tid innehades af nämde pastor H. Mannen war ett barn af sin tid. Mycken widskepelse war rådande bland allmogen på den tiden, och att så war, deröfwer må man ej förundra sig; ty nämde prest, liksom så många andra af hans stånd, understödde denna folktro på spöken och trolldomskon-

ster. Lägga wi härtill det wäl kända stycket i katekesen wid förklaringen öfwer andra budet under frågan: "Hwarmed brukas trolldom?" — — — "såsom med tomtegubbar, lyktgubbar, skogsrån, sjörån, löfwiskor och mera sådant", så må ingen förundra sig deröfwer, att widskepelsen blef rotfäst hos folket. Af samma folktro torde ännu finnas en seg qwarlefwa på ett och annat ställe i wårt land.

Pastor H. war icke blott en gynnare af widskepelse, utan han war äfwen en wän af starka drycker. God tillgång på bränwin i socknen, så wäl som i hela landet, fans ju. Gustaf III:s sockenbrännerier och kyrkokrogar woro ännu qwar. Att ingen menniska på den tiden ansåg dryckenskapen såsom en last, är naturligt, hwarför något sådant som nykterhetsföredrag och goodtemplarism icke kom i fråga. Men en beryktad predikant war pastor H. i alla fall, och stort tillopp af uppmärksamma åhörare saknades icke heller, i synnerhet då han gjorde sina besök i socknen L., der bruket S. är beläget. Att han war grofkornig och icke mycket frågade efter, hwad han sade i sina mustiga predikningar, framgår af de många lustiga anekdoter, som än i dag äro i omlopp bland folket. En gång, säger berättelsen, dröjde han länge med att gå till kyrkan, hwarför en skräddare, som allmänt kallades "kryckan", emedan han war halt och begagnade en krycka, behagade titta in till wördig komministern för att se efter, hwarför han lät folket stå der ute och wänta på sig. Då skräddaren kom in, satt presten och intog sin frukost. Skräddaren frågade: "Sitter

pastorn och spisar nu, då det är tid att börja i kyrkan?" Presten swarade: "Hwad rör det dig? Gå du och skaffa hit ett qvarter bränwin, så blir det nog bra med den saken." Skräddaren gick till nästa hus, der han fick den äskade drycken, och då de hade tillsammans förtärt den, följdes de åt till kyrkan. Då presten kom på predikstolen, tog han till ingångsspråk följande ord, naturligtwis med en skef blick på skräddaren: "Krycka, krycka, krycka, krycka, du ålderdomens krycka!" Att församlingen blef förlägen, är naturligt, alldenstund hwar och en hade sett, att presten haft skräddaren (kryckan) i sällskap till kyrkan; men att han redde sig bra med sitt ingångsspråk och wann allmänt bifall för sin qwickhet, derom talas än i dag.

På den tiden troddes allmänt, att det fans s. k. påskriddare, det will säga, att både män och qwinnor woro förtroliga med swartkonsten, så att de kunde rida på en sopqwast och dylikt till blåkulla, der de förde ett förfärligt lif hela påsknatten. Presten wille wäl låta sina sockenboar förstå, att han wißte eller såg mer än andra, hwarför han en påskdag, då han war i L. kyrka, dundrade så förfärligt om dylika ting. Bland annat skulle han hafwa sagt, att han såg påskriddare sitta baklänges i kyrkan. Naturligtwis blef det mycken uppståndelse häröfwer, äfwensom gißningar om hwilka dessa påskriddare woro; att många oskyldiga blefwo mißtänkta, är lika naturligt. Denna händelse är fullt sann, ty författarens fader war ögonwittne till hela situationen. Emellertid höll prestens djerfhet på att blifwa honom rätt dyr, ty det fans ju

äfwen förståndiga personer med, som hotade att de skulle ställa wördig komministern till laga answar för hans grofkorniga föredrag, men han lyckades wäl muta ned saken, efter som den föll i glömska.

Sådan upplysning fingo wåra tre gossar. Någon skola fans icke. Man widtalade någon gammal man, till exempel en afskedad soldat eller någon dylik, att läsa med barnen några weckor på året, och annan skolunderwisning fingo de ej. Bara de lärde sig katekesen någorlunda, så war det nog.

III Kapitlet.

Tre år hafwa förflutit, sedan wi gjorde bekantskap med wåra unga gossar, och de tre åren hafwa åstadkommit stora förändringar hos dem alla. Johan har warit i skolan i twå år, och under denna tid har hans manlighet betydligt utwecklats; hans inhemtade kunskaper hafwa gjort hans förstånd mera ljust och skärpt hans omdömesförmåga betydligt. Då wi sist hörde Johan språka med de öfriga gossarne och derwid yttra, att han wille blifwa doktor, så war det gamle bruksherrn, som hade gifwit initiativet, ty han hade under ett samtal med hans fader sagt: "Om Johan will blifwa läkare, så skall jag försöka att hjelpa honom, ty ett godt förstånd har han, det är säkert, och dertill är det en ridderlig pojke." Att fadren skyndade att för Johan omtala denna glada nyhet, det är naturligt, och att det war swårt för Johan att

länge kunna dölja denna glada förhoppning för sina kamrater, är ock lika naturligt.

Emellertid hade Johan hemkommit under ferierna, och oaktadt hans ställning nu hade blifwit en helt annan till sina forna kamrater, kände han dock en wiß dragning till dem, så snart han kom hem. Erik och Olof hade ock gått framåt, så långt det war möjligt i den atmosfer, i hwilken de rörde sig. Det war icke utan att de kände en wiß blygd och fruktan att möta tillsammans med Johan, som de nu ansågo som en riktig herre; ty tänk, i twå år hade han wistats i Karlstad bland lärdt folk! Ja, det war icke så säkert, om icke Johan allaredan war doktor, tänkte Erik; ty det kan wäl aldrig taga flera år att läsa till den saken? För öfrigt wißte han ju om åtskilliga kloka gummor, som aldrig hade studerat en dag, och dock kunde de ju föreskrifwa förträffliga kurer, menade Erik. Emellertid war Johan sig icke lik, emot hwad han war, innan han reste till Karlstad. Att springa fram till bruket utan att underrätta sitt herrskap derom, det war en omöjlighet, alldenstund han nu under hela ferierna skulle wistas på herregården.

En dag på sommaren, då wädret war wackert och windstilla war rådande, hade Johan gått ned till den angenäma sjöstranden, och då han blickade ut öfwer den wackra sjön, som nu så spegelblank och klar låg framför honom, så kände han en oemotståndlig längtan att göra ett besök på det natursköna bruket. Han försjunker i tankar, och mången kär hogkomst från barnaåren framrullar för hans minne. Det war be-

synnerligt, att jag icke ännu har träffat Erik och Olof, fast jag nu har warit hemma snart i fjorton dagar, sade han sakta för sig sjelf. Jag skall försöka att få komma till bruket i morgon. Just som han så, fördjupad i tankar, blickade ut öfwer sjön, fick han se en båt, som kom glidande på sjöns blanka yta, styrande kurs mot den plats, der Johan stod. Johan beslutade sig för att stanna, tills båten kom fram till landet, på det han måtte kunna med wißhet få weta, hwilka de woro, som befunno sig i båten. Det dröjde ej länge, förr än han igenkände den herrn, som satt i stäfwen, det war nämligen gamle späcktorn på S., hwilken roddes af twå raska ynglingar. Han skulle naturligtwis begifwa sig till herregården, för att taga order och afgifwa notiser. Då båten sakta gled mot land, närmade sig Johan med en artig bugning för späcktorn, som gladt tilltalade honom: "Se god dag, Johan! Wälkommen hem från skolan! Det har gått utmärkt bra för dig, har jag hört. I sanning, det skall wäl inte länge stå på, förr än Johan tar graden med heder! Ja, ja, man kan tänka!" Johan kände sig något häpen, hwarför han icke hann att se, hwilka de woro, som hade rott späcktorn i land. Men då de började resa på sig, igenkände han strax sin gamle förtrolige wän Olof, hwilken war en af dem, som hade rott späcktorn till säteriet; den andre roddaren war obekant. Olof helsade wördnadsfullt på Johan och såg något förlägen ut, icke wetande, hwad han nu i hast skulle tilltala honom med; men Johan, som märkte Olofs förlägenhet, skyndade sig att afbryta tystnaden

med att utropa: "Å, så roligt att få se dig, Olof! Jag har werkligen längtat efter att träffa både dig och Erik; men jag har icke så hastigt kunnat slita mig lös från hemmet." "När kom Johan hem?" stammade Olof, ännu förlägen. "Nej, hör på bara!" skrattade Johan. "När kom du hem, skall du säga! Icke är jag någon herre än på länge, må du tro. Jag är ju bara en skolpojke. Det får jag heta i Karlstad. Men nu till ett annat: Hur mår Erik?" "Å jo, han mår nog bra, kan jag tro", swarade Olof, som ännu icke war riktigt fri från fruktan, emedan Johan såg så fin och ridderlig ut emot förr; men Johans sätt att bemöta honom bidrog i betydlig mån att aflägsna, ja till och med utplåna all åtskilnad dem emellan.

I anledning häraf uppstod nu följande förtroliga samtal mellan Johan och Olof. — Så snart båten kom till land, hade nämligen späcktorn begifwit sig upp till herregården, och Olof hade således god tid till samtal. — Olof kände sig glad öfwer att ha träffat Johan, ty ännu hade icke barndomswänskapen bortkallnat ur hans ädla och trofasta wäsende. Wi erinra oß, att Olof en gång hade sagt för de andra gossarne, att han önskade blifwa prest, men huru han skulle nå ett sådant mål, det wißte han ej; ty han war ju fattig, och hade ingen utsigt att få handräckning af någon, såsom förhållandet war med Johan.

"Nå, du har börjat arbeta wid bruket nu, fast du är ung?" frågade Johan.

Olof. "Ja, min far tyckte, att emedan jag är så stor till wäxten, kunde jag försöka att hjelpa honom

något. Men du må tro, jag har inte mycket för jag arbetar, jag har bara en daler *) om dagen, och för resten tror jag, att det hålles ingen reda på hwad man förtjenar, så länge denne späcktor regerar."

Johan. "Det tror jag med; men har du inte försökt att komma i skolan?"

Olof. "Huru skulle jag bära mig åt för att uppehålla mig i skolan? Min far har ju inga penningar, och om han än hade sådana, tror jag dock aldrig, att han wille kosta på mig något."

Johan. "Kan wäl så wara, men jag skall säga dig, Olof, fatta bara mod och gör ett försök; jag skall hjelpa dig i hwad jag kan, i fall du har lust. För det första, kan jag säga dig, att det fins friplatser wid skolan, för fattiga studerande, och du bör söka komma i åtnjutande af en sådan. För det andra är jag personligen bekant med rektorns son, Karl, för att icke säga med hela rektorns familj. Ser du, saken är den, att patron hade skrifwit till rektorn, att han, nämligen patron, war min gynnare, och den spiken drog, skall du tro. Nu lofwar jag dig, att jag skall rådgöra med Karl angående denna sak, och bedja honom, att han talar wid sin far om dig, och sedan kommer han nog att förfråga sig hos mig, och då wet du wäl, att jag försöker allt hwad tygen hålla, att winna målet. För det tredje skall jag tala wid patron om din önskan. War nu lugn, du Olof! Första september äro wi i skolan!"

---

*) 1 daler = 17 öre.

Olof. "Tack Johan, att du inte har glömt bort mig, och dertill mycken tack för den plan du nu har föreslagit; ty wet du, Johan, jag kan aldrig göra mig lös från den tanken, att jag will bli prest, och jag har mången gång förundrat mig öfwer, att ehuru alla utsigter warit stängda, intill denna dag, jag det oaktadt icke har kunnat göra mig lös från denna tanke."

Johan. "Du må tro, det ligger nog swårigheter i wägen, hwilka måste energiskt bekämpas, men det är som ordspråket säger: 'ihärdig winner målet.' Det är nog tungt att träla åt andra i alla sina dar också, liksom både din och min far gjort. Emellertid är mitt förslag, att du nu, medan jag är hemma, slår dig lös ifrån arbetet, och börjar att läsa för mig; du skall få låna erforderliga böcker af mig tills widare, och jag hoppas, att din far inte lägger hinder i wägen för dig. Då jag kommer till bruket, skall jag tala med dina föräldrar om saken."

Johans tal hade en synbar werkan på Olofs sinne. Han kände sig så glad wid tanken på att kunna nå målet för sin längtan, att han knappast kunde tala för glädjes skull. Att Johan skulle göra allt för att utföra sina planer, derom hyste han intet twifwel; ty på Johans redlighet kunde han fullt och fast lita.

"Men hör du Johan", utbrast Olof, "tänk om wi kunde få Erik med; då finge wi alla tre, som warit så goda wänner, följas åt!"

Johan. "Den planen har jag ingenting emot; om den blott kunde utföras! Ty för det första tror jag inte, att Erik har lust för studier, hwilket torde

wara det största hindret, och för det andra tror jag, att det blefwe mig swårt att skaffa friplats åt twå, då det kanhända icke har sig så lätt att bereda en sådan förmån åt en. Men det will jag säga, jag skall erbjuda Erik att läsa privat tillsammans med dig, ty det lilla förråd af kunskaper han hos mig kan inhemta, kan ju i alla fall icke skada honom, alldenstund han har god tid. Han har ju icke börjat att arbeta ännu?"

Olof. "Nej, han sysselsätter sig för det mesta med att springa omkring i skogen för att skjuta wildbråd."

Johan. "Nå, lyckas det för honom? Jag menar: har han fallenhet för jagt?"

Olof. "Det är obetydligt med den saken. Han har wißt skjutit någon hare, har jag sett; men han blir wäl skickligare, om han får hålla på, kan jag tro."

Späcktorn dröjde länge på herregården, och under tiden gingo gossarne in i trädgården och togo deß storartade parkanläggningar och esplanader i betraktande, än talande om den sköna trädgården, än om sina framtidsplaner.

Följande wecka infann sig Johan på bruket, der han sammanträffade med sina forna kamrater, och då öfwerenskom man om att både Erik och Olof skulle läsa privat för Johan twå dagar i weckan. Johan sökte att intressera Erik för studier. Han bemödade sig att wisa honom, huru nyttigt det är att ega kunskap, i hwilket fall man än sökte förwärfwa sig sitt uppehälle, och att kunskap är en stor rikedom, för att icke säga makt. Erik syntes till att börja med intres-

sera sig för Johans underwisning; men snart nog wisade det sig, att han blef mer och mer kall för dessa lektioner. Hwarför skulle han twinga sig till en sysselsättning, för hwilken han icke hade någon lust? tänkte han. Nog tar jag mig fram utan att bråka så mycket med räkna, skrifwa och läsa. Jag räknar tillräckligt som jag gör. Om jag bara hade så mycket penningar, som jag kan räkna, då wore det min sann ingen konst att reda sig här i werlden. Så ungefär resonerade Erik. Han började dra sig undan från underwisningen till stor sorg för Johans ädla sinne. Johan hoppades att kunna öfwerwinna hans owilja och intressera honom så paß mycket för kunskapers förwärfwande, att han kunde få underwisa honom i det han sjelf kunde, under den tid han war hemma. Men Erik hade alltid sina förfall. Ibland hade han något ärende att uträtta på landsbygden, ibland måste han ut på sjön eller gå åt skogen o. s. w. Han hade icke mod att i ett nu säga ifrån, emedan han ansåg det wara skamligt. Men Johan war enträgen, och dermed twingade han honom att omtala sina tankar, och på samma gång helt afbryta läsningen.

Olof deremot war af motsatt åsigt. Han war ihärdig och wetgirig. Hinder mötte honom, men han trotsade dem alla. Till en början tycktes det gå trögt för honom att fatta; men flit och ihärdighet öfwerwunno detta naturhinder, och det gick framåt steg för steg. Johan kände sig mycket glad öfwer Olofs fasthet, men deremot förorsakade Eriks owilja och tröghet honom stor ledsnad. Också insåg Johan nu, att de,

trots deras barndomswänskap, måste åtskiljas. Erik walde det han hade håg för, under det att Johan och Olof egnade sig åt sina studier.

Johan hade ännu icke omtalat för gamle bruksherrn, hwad han gjorde så ofta på bruket. Om ock med oro och fruktan längtade han dock efter ett tillfälle, då han kunde framlägga för honom sin plan angående Olof, och han öfwerwägde huru och på hwad sätt han skulle kunna begära hjelp för honom, så att han kunde få börja skolan den 1:sta september. Johan wille wälja en sådan stund, då gubben war glad och wid godt humör, och om han kunde framlägga saken för honom wid ett sådant tillfälle, då trodde han, att han skulle winna framgång. Han wißte, att patron icke hade några barn att öfwerlemna sin rikedom åt, ty gubben war barnlös, och widare wißte han, att den rike patron kunde, om han så wille, underhålla tio fattiga studerande, utan att det gjorde honom ett grand. Men Johan war icke heller okunnig om den rangskilnad, som på den tiden gjorde sig gällande, och med hwilket förakt de friherrliga slägterna sågo ned på de ofrälse stånden, och tänk nu, hwem Johan sjelf war, nämligen son af en arbetare! Gamle bruksherren war ju adelsman och kunde räkna sina anor ända från Magnus Erikssons dagar, och deßutom borde wäl Johan låta sig nöja med det löftet han hade fått, nämligen att han sjelf skulle få hjelp. Men han älskade Olof innerligen, och han måste lägga i dagen denna trofasta barndomens wänskap, äfwen om han derwid skulle nödgas utstå det obehaget, att hans plan mißlyckades.

Olof war ofta på herregården och sökte Johan, och gubben patron såg, att ett intimt förhållande egde rum mellan de båda, men han hade ej klart för sig, hwem Olof war. Det blef swårare och swårare för Johan med hwarje dag, och aldrig yppade sig något tillfälle för honom att uträtta sitt ärende. Betraktade man honom wid middagsbordet med uppmärksamhet, så kunde man tydligt se, att det war något, som tyngde på hans sinne. Ibland lyftade han hastigt sitt hufwud upp och såg med oroliga blickar på patron, och hans läppar började skälfwa, liksom wille han säga någonting; men han sänkte åter hufwudet ned, fördjupad i tankar. Hans utseende förrådde honom, och man började undra, hwad det war med Johan, som annars brukade wara så munter.

En dag hade Olof längre än wanligt uppehållit sig på herregården, och wid middagsbordet samma dag frågade patron, hwad det war för en gosse, som Johan sällskapade med så mycket. "Nu är stunden kommen", tänkte Johan, "och nu, det får gå hur det will, måste jag uträtta mitt ärende." Glad öfwer att ingen främmande war närwarande den dagen, swarade Johan, att det war en intim barndomskamrat från bruket, hwilken der kallades Mjölnare-Olof, emedan han war son till mjölnaren Per Bengtsson. "Det är en stor gosse, har inte han något arbete?" frågade patron. "Han har haft arbete wid bruket, men han har tagit sig ledigt nu, under det jag är hemma, emedan han will, att jag skall underwisa honom något litet, så godt jag kan, i räkna och skrifwa med mera", swarade

Johan. — Man undrar, hwad ände detta samtal skall ta. — "Är det något läshufwud på honom?" sporde patron. "Han är ihärdig, ja han är outtröttlig", sade Johan. "Det är skada, att inte den gossen kan få komma i skolan", fortfor Johan, wäntande att få se, huru spiken drog. „Hwem förnekar honom det?" frågade patron.

Johan. (Ytterst höfligt men öppet och rättfram.) "Naturligtwis förnekar ingen honom det, ty det står ju hwar och en fritt att besöka skolan; men det är så med honom som med mig. Hade inte friherrn gynnat mig, så hade jag wißt aldrig kommit i skolan, huru stor min lust än hade warit."

Patron. "Naturligt, naturligt. Man måste ha pengar, om man skall tänka på att bli lärd, och har man inga medel att uppehålla sig med under skoltiden, så får man träda i sina fäders fotspår, hwilket torde wara det bästa äfwen för honom, ty mjölnareyrket föder sin man, det kan jag säga. Men skulle han wara födð till något annat, så blir det wäl råd för honom. Hwad säger han, att han har lust till?"

Johan. "Innan jag ännu wißte, att lyckan war mig så bewågen, att jag skulle få komma i skolan, d. w. s. för tre år sedan, hörde jag en gång Olof yttra, att han önskade bli prest. Och ännu säger han, att han inte kan slå den tanken ur hågen, men att han inte wet, huru och på hwad sätt hans önskan skall kunna förwerkligas. Jag har sökt att uppmunta honom, med hopp om att kunna komma i åtnjutande af en friplats wid skolan, oaktadt jag wäl wet, att de äro många,

som söka dessa platser, och jag har äfwen hört, att det är swårt att lyckas erhålla en sådan, isynnerhet för en yngling, hwilken icke har någon gynnare, som lägger sig ut för honom."

Patron. "Jag har skänkt mycket penningar till denna skola, men jag har aldrig tänkt på att draga någon nytta deraf för mig sjelf, och icke heller har jag tänkt, att någon orättwisa skulle ega rum wid utdelandet af friplatser, utan har jag hyst samma åsigt, som gamle presten uttalade, då han gjorde mig uppmärksam på fonden för fattiga studerande, "att den nämligen war inrättad för sådana, som wisade sig wara födda med anlag för studier, och som i sanning behöfde handräckning och hjelp, för sådana war fonden stiftad."

Johan afhörde med spänd uppmärksamhet det sista talet patron höll. Han wäntade ord för ord, att ett löfte skulle glida öfwer patrons läppar till förmån för Olof. O, om han hade sagt: "jag skall wäl försöka att hjelpa honom med den saken, att han får en friplats!" Men nej! Han wäntade förgäfwes. Wäl war patrons tal hållet i en så mild ton, att Johan icke borde låta detta tillfälle gå sig ur händerna, men han dröjde. Det kostade på förfärligt att bedja om hjelp för Olof. Och det såg ut, som om samtalet skulle afbrytas, och då, hwem wet, om någonsin ett så gyllene tillfälle skulle gifwas honom mer? Johan kände en riktig strid i sitt inre. Hans bröst häfdes förfärligt, och han blef rädd, att patron skulle märka hans själskamp. Han hade böneformuläret klart den ena gången efter den

andra, men icke ett ord fick han öfwer sina läppar. Slutligen afbröt patron tystnaden med en fråga till Johans stora lättnad.

"Nå, Johan, hwad tänker du göra med din barndomskamrat? — Olof war ju hans namn?"

"Herr friherre! Om jag det wißte, så wore jag löst från mina största bekymmer", swarade Johan med en stor lättnad på sitt hjerta. Ty nu måste saken komma till full behandling, och det på det sätt Johan önskade, efter som patron sjelf upptog frågan till ny behandling.

"Ni kan ju komma intill mig båda twå, härnäst Olof kommer hit", sade patron, "så får jag höra hwad han går för. Han är wäl här och läser upp lexorna emellanåt, antar jag."

Johan. "Ja, ibland är han här, och när jag går till bruket, passar han på och läser upp sina lexor der. Det hade ju warit min pligt att rådfråga mig med herr friherren om saken, innan jag började att läsa med Olof, men början dermed skedde helt oförmodadt, och deßutom har jag just ingenting att göra, hwarför jag har funnit det wara ett nöje att underwisa honom, emedan han sjelf är så ifrig, och på samma gång jag lär honom, lär jag mig sjelf. Detta är orsaken, hwarför jag icke har omtalat saken för herr friherren."

"Det war ju ingenting att omtala", swarade patron muntert.

Johan kände sig mycket glad öfwer detta lyckliga samtal med patron, hwilket hade ingifwit honom de

allra bästa förhoppningar om ett lyckligt resultat för Olof. Att Olof med sitt redliga sätt och ädla uppförande skulle komma att tillfredsställa patrons enkla och humana fordringar, derpå hyste han intet twifwel. Han bara längtade att få träffa Olof för att få omtala nyheten för honom, nämligen den, att han haft ett samtal med patron, och att det hade aflupit till hans fulla belåtenhet.

Om ett par dagar skulle han enligt aftal fara till bruket, och då skulle nog Olof få höra, att han hade ljusa förhoppningar att förtälja honom, ty antingen skulle wäl patron skrifwa och skaffa honom friplats wid skolan, eller ocksä skulle han nog underhålla honom der, lika som han gjorde med Johan. Sak samma, tänkte Johan, bara det går igenom.

IV Kapitlet.

Fröknarna.

De i början af wår berättelse omnämda fröknarna, hwilka omhuldade Johan på det innerligaste, och hwilka utan twifwel hade gjort patron uppmärksam på Johans begåfning och ädla karaktär, samt infinitivt werkat för hans framgång eller inträde i skolan, och som alltså spelade en betydlig roll i denna del af wår berättelse, böra ej förbigås, utan wilja wi här egna dem ett särskildt kapitel.

Fröknarna U., twå till antalet, woro ej döttrar af gamle bruksherrn, utan de woro hans brorsdöttrar.

Sjelf hade han aldrig warit gift. Då han war ung, hade han warit förlofwad med en fröken af hög börd, men hon bröt förlofningen, och för honom fans sedan ingen qwinna mer, som han kunde älska. Han förblef ogift. Men han war mycket förtjust i sin broders döttrar, Signe och Gudhill.

De woro ännu barn. Signe war 14 år och Gudhill på det 12:te året, då wi först lärde känna dem. Det war patrons roligaste stunder, då han satt och betraktade deras lekar och påhitt. Hade de warit böjda för sjelfswåld, så hade de nog snart blifwit bortskämda hos gamle bruksherrn, hwilket ock hans broder hade fruktat. Ty någon aga kom ej i fråga från hans sida. Men det war ingen fara af denna art för handen, ty de woro efter sin ålder mycket förståndiga och älskwärda. Wisserligen hade ingen af dem något fördelaktigt utseende, men ett ädelt, och godmodigt sätt woro de begåfwade med, hwilket gjorde dem omtyckta af alla, som de kommo i beröring med.

Under de twenne åren, Johan hade warit borta, hade de utwecklat sig betydligt, så att han med möda kunde känna igen dem, och detsamma kunde äfwen de säga om honom. När Johan nu war hemkommen, kunde de icke längre behålla samma lekar, som de hade roat sig med, innan han reste, ty de woro ju allt för barnsliga. Nej, andra lekar, mera passande efter deras ålder, måste nu försökas. Att öfwa sig i ridkonsten war ett synnerligt nöje, och hästar fattades ej på stallet. Johan fick också det nöjet att lära sig rida. Ja, patron förärade dem hwar sin springare, som skulle

stå redo till deras förfogande när som helst. De första ridturer de företogo woro korta, men allt efter som de lärde sig sitta säkert i sadeln, ökades wäglängden. Och de kände sig icke litet stolta öfwer sina framsteg i ridkonsten.

"O", utropade Signe en afton, då de återwände från en ridtur och träffade patron, "det går så bra, så farbror kan inte tro det! Snart ska' wi rida rundt omkring sjön!" "Hm", sade patron, "bara ni inte rider ur sadeln en dag och bryter ihjäl eder. Åtminstone tror jag inte, att det är rådligt, att ni rider omkring sjön. Ni ska' weta att det är 2½ mil.

"Jo, snälla farbror, få wi rida igen om lördag!"

"Jag sitter så säkert i sadeln", instämde Gudhill.

"Ja, ni får wäl försöka", yttrade patron bifallande. "Bara bär er försigtigt åt, så att ingen fara inträffar", tillade han muntert.

"O, hwad det ska' bli roligt, Johan!" ropade båda på en gång.

Man började nu underhandla om åt hwilket håll man skulle resa, till höger eller till wenster. En liten skiljaktighet uppstod, oaktadt det kom på ett ut, åt hwilket håll man styrde kosan, alldenstund de skulle rida rundt omkring sjön, och stora landswägen följde sjöstranden nästan öfwer allt.

Johan föreslog, att man skulle uppskjuta diskussionen till nästföljande lördagseftermiddag kl. 3. Då skulle det nog bli bra med den saken, nämligen åt hwilket håll de skulle rida. Ty kl. 3 på lördags-

eftermiddagen skulle de rida ut från säteriet och kl. 8 skulle de återkomma.

Läsaren börjar wäl tänka, att ett kärleksäfwentyr här föreligger mellan Johan och en af fröknarna, men det är icke fallet. Gamle bruksherrn skulle icke heller hafwa tillåtit en sådan förbindelse mellan någon af de adliga fröknarna och den ofrälse studeranden, utan om någonting sådant kommit i fråga, skulle han nog med kraft hafwa uppträdt deremot. Och Johan war ytterst försigtig i detta fall, på det att inga mißtankar skulle uppstå, som lätt hade kunnat förstöra hela hans framtid, ja, som kanhända för alltid hade aflägsnat honom från den gamle bruksherrns hem. Han war ej okunnig om den skarpa gränsskilnad, som war dragen mellan de frälse och de ofrälse stånden på den tiden, och han war allt för klok för att gifwa näring åt en flygtig tanke, i händelse någon sådan gjorde sig gällande, utan aflägsnade han hwarje inbillning och fantasifoster från sin själ, på det han mera förwissad skulle kunna fullborda sina påbegynta studier, ehuru Signes weka hjerta nog skulle ha warit mottagligt för en så intagande yngling, som Johan war. Säkert är, att hon älskade honom med hela sin ungdoms glöd, såsom hon wid äldre år omtalade. Men hennes kärlek förblef obeswarad — af skäl, som här ofwan äro angifna. Också förblefwo båda dessa systrar ogifta till sin död, oaktadt många lycksökare friade till dem, kanhända mest för deras stora rikedomar. "Jag kan aldrig älska någon man mer, än den jag har älskat", skall Signe hafwa sagt till några af sina bekanta.

Och denna åskådning förblef hon trogen till sin död. Lika trofast war Gudhill. Hennes friare dog, innan de blefwo gifta, och det såg ut, som om det icke fans rum för någon mer i hennes hjerta.

V Kapitlet.

Olof infinner sig hos patron.

Det blef glädje för Olof, då Johan kom till bruket med underrättelsen om samtalet med patron. Olofs föräldrar hade motsatt sig hans griller, såsom de behagade kalla hans åstundan att komma i skolan. De hade ansett det wara omöjligt, att sonen någonsin skulle kunna studera, men då Johan sjelf fick tala med dem en stund, fingo de snart höra, att det icke war omöjligt. Gossarne följdes åt in till mjölnaren, och Johan omtalade, hwilka utsigter det nu yppade sig för Olof, sedan han hade talat med patron om Olofs läslust och önskan att bli prest, samt bad dem, att de icke skulle lägga hinder i wägen för honom, utan twärtom göra hwad de sjelfwa kunde för hans framtida wäl. Johans enträgna anhållan kunde ej annat än bifallas. "Om det bara blefwe något utaf honom", sade mjölnaren, "så skulle jag nog försöka det lilla jag kan." "Å jo", sade Johan, "det kommer att gå med glans; om några år får ni höra honom predika, ifall ni lefwer." "Gud gifwe det!" utropade Olofs moder. "Han kan aldri' tro", yttrade hon widare till Johan, "hå mö han läser; natt å da håller han på."

"Ja, det låter godt", swarade Johan muntert; "om ett par dagar skall han komma till herregården, så att patron får se och tala wid honom, och jag hoppas, att han gör hwad han kan, för att Olof skall få sin wilja fram." Johan öfwerhopades med många tacksägelser för den hjelp och omsorg han bewisade Olof. Och så skildes de åt för den gången.

Twå dagar derefter gjorde Olof sig i ordning för sin färd till herregården. Han rodde öfwer sjön, ty det war genaste wägen till säteriet, som låg rätt öfwer på andra sidan cirka ½ mil från bruket. Wädret war wackert, och sjön låg spegelblank framför honom. Det är en angenäm färd, då wädret är lugnt. Men blåser det hårdt, så gå förfärligt stora wågor, och mången liten roddbåt har wid dylika tillfällen kastats öfwer ända. Olof kom lyckligt i land och wälkomnades af Johan, hwilken hade sett honom komma och för den skull gått honom till mötes wid sjöstranden.

Gossarne gingo samtalande genom den wackra alleen, förtjusta öfwer den angenäma natur, hwaraf de öfwer allt sågo sig omgifna. Då de kommo upp till ändan af trädgården, fingo de se patron sitta i en syrénberså rökande sin långa pipa. Olof började att skälfwa på rösten, och han kände sig genomträngd af en wiß fruktan wid sammanträffandet med patron; ware sig att en förskräckelse öfwerföll honom wid tanken på att deras planer möjligen kunde i ett nu krossas, eller att den wanliga häpenhet och rädsla, som en del landtbor känna, då de nödgas tala med herremän, nu bemäktigade sig honom. Allt nog, Olof kände

sig församgd och rädd. Johan, som märkte Olofs förlägenhet, sökte att på bästa sätt uppmuntra honom. "Nu skall du fatta mod, Olof", sade Johan, "ty det är ju ingen fara, det skall du snart få se. Ju frimodigare du kan wara, desto bättre är det." Johan, som hade wistats i närheten af herregården i all sin tid och alltid sett så många store män och så mycken prakt och ståt, hade ingen erfarenhet af hwad Olof nu kände. "Frihet och mod, Olof", sade Johan, "ty nu skall jag presentera dig för patron." "Jag skall försöka så godt jag kan", sade Olof med en wäldig suck.

Patron satt fördjupad i tankar, så att han ej observerade gossarne, förr än de woro helt nära bersån der han satt. Gossarne närmade sig honom med en artig bugning, som med ett nickande på hufwudet besmarades af patron, under det han skarpt fixerade Olof från hufwud till fot, wäl anande att detta war Johans favoritkamrat. "Detta är min gode barndomswän, Olof Persson från S.", sade Johan med en artig bugning för patron och ett hastigt pekande på Olof. "Jag kan tro det", swarade patron med ett lätt leende, under det han räckte Olof sin hand samt bad gossarne sitta ned i bersån, medan de samtalade om ett och annat.

Patron frågade efter nyheter från bruket och bygden deromkring. Olof swarade så godt han kunde och hwad han wißte om ett och annat, såsom talet föll sig. Att han kände sig bunden och tafatt under samtalets gång, deröfwer må ingen förundra sig, ty han hade kanske aldrig förr samtalat med en s. k. bättre man.

Men patrons godmodighet och glada lynne bidrog betydligt till att aflägsna all fruktan från Olofs redliga sinne. Då patron reste sig för att gå in på sitt rum, tillsade han Johan, att han skulle följa Olof och wisa honom, hwad som kunde intressera honom på gården, såsom hans ord föllo, samt då det blef middag, ta Olof med sig till matsalen, för att få äta sig mätt, innan han reste hem. Gossarne tackade wördsamt, och patron gick sakta och försigtigt till sitt rum.

Patron U. war en stor, af ålderdom något hoptryckt, framåtlutande man med hwitt hår och skägg. Han hade warit en framstående man i sina yngre år, med ett fördelaktigt utseende och goda talanger. Både sorg och glädje hade han nog erfarit, lika wäl som andra af wårt slägte. Han hade nu mera dragit sig undan det offentliga lifwets buller och bråk och önskade helst få wara i ensamhet, då sådan förunnades honom. Wid dylika tillfällen försjönk han i djupa tankar och reflexioner öfwer flydda dagar, hwarwid månget kärt minne anslog kraftigt hans själ. "Det är angenämt att erinra gamla dagar och flydda år", yttrade han stundom till förtroliga wänner, som helsade på honom. För öfrigt war han wänsäll och språksam mot både rika och fattiga.

Hans många bruk och egendomar sköttes af förwaltare och inspektorer. Att många af dessa skodde sig och blefwo hastigt rika, derom talades mycket bland folket. Men gamle bruksherrn bekymrade sig föga om hwad som sades. Han fordrade sällan eller aldrig någon redowisning öfwer förwaltningen af sina stora

gods, och han tyckte sig icke behöfwa det, ty penningar fattades aldrig på hans kontor.

Wi återkomma till Olof. För honom war den första swårigheten öfwerwunnen, nämligen sammanträffandet med patron. Men etiketten wid middagsbordet, förestälde han sig ännu wärre. Dock, Johan lugnade honom och bad honom fatta mod. "Det är wäl fröknarna, som du fruktar för", sade Johan leende. "Men de komma snart ut till oß, så att du får nog göra bekantskap med dem, innan wi skola spisa, och för resten känna de nog dig redan, må du tro." Det dröjde icke heller länge, förr än fröknarna kom ut i trädgården, der Johan och Olof sutto på en gungbräda i förtroligt samtal. Johan omtalade Olofs åstundan att få komma i skolan m. m. och om deras plan att kunna inwerka på patron och förmå honom att räcka Olof en hjelpsam hand o. s. w. Nu uttryckte Johan sin önskan, att äfwen fröknarna godhetsfullt wille inlägga ett godt ord för Olof, ifall det blefwe något tal om saken wid middagsbordet, hwartill ock Olof war inbjuden etc. Fröknarna intresserade sig mycket för Olof och lofwade att göra hwad de kunde till hans förmån, för hwilket löfte Olof tackade på det ödmjukaste.

Det war enkelt och anspråkslöst i gamle bruksherrns hem, dock snyggt och trefligt. Matsalen war stor, och omkring det widlyftiga runda bordet kunde minst 30 gäster få plats, hwarför de sex personer, som nu skulle intaga middag wid det samma, sutto på ena sidan. Porslinskärl syntes ej till, utan tallrikar och

sat woro af massivt silfwer efter gamla werldens sed bland frälseståndeu. Olof wißte ej riktigt, huru han skulle reda sig här wid bordet bland så fint folk. Han hade aldrig begagnat knif och gaffel förr, ty sådana lyxartiklar brukades ej på den tiden bland bönder och arbetsfolk. Johan hade wäl på förmiddagen med ett par träpinnar instruerat Olof om huru det gick till att begagna sådana saker wid måltiderna, men den lexan war icke så snart lärd. Olof försökte wäl att efterkomma Johans instruktioner, så godt sig göra lät nu i hastigheten; men det syntes tydligt, att han wände handhakarne till. Det gick rätt skralt för Olof att äta på detta för honom nya sätt. Nog tyckte han, att det hade gått bättre, om han hade torts plocka i sig matbitarne med de fem. Men Johan hade warit försigtig nog, att i förtid warna honom för ett sådant oskick.

Det blef icke mycket ätet för Olof den gången, och ingen brydde sig om att mana på honom heller, hwilket icke war wanligt hos gamle bruksherrn, ty hos honom fick man äta och dricka efter behag och utan anmärkning. Olof deremot, han war wan wid, att man skulle truga sina gäster oupphörligt till att äta. Det är sed än i dag på den trakten, att då man är borta och blir "fägnad", som det heter, så skall man uppföra sig blygsamt och tillbakadraget etc. För den skull stå ocksä bondgummorna med wid bordet och truga sina gäster af alla krafter, att de skola "ta till bästa." Den, som nu icke så krusar och trugar sina gäster, får ofta skulden för att wara snål. Olof blef förwånad

öfwer att ingen brydde sig om honom, utan han fick sköta sig sjelf, bäst han kunde. Bordet war fullt med rätter af alla slag, och Olofs kolleger snodde och åto allt hwad redskapen höllo. Men Olof gick nästan lika hungrig ifrån, som till bordet.

Det war sparsamt med samtalet till att börja med, ty gamla bruksherrn hade ännu ej fullkomligt utredt de tankar, hwilka på förmiddagen hade sysselsatt honom, men allt efter som rätterna passerade, började hans blick klarna och han förstod, att han intog sin middagsmåltid. Wid desserten blef han munter och talade till gossarne, hwarwid han äfwen nämde skolan. Nu förstod Johan, hwart det lutade, så att han war mån om att uppfånga hwarje ord, som talades.

"Det är icke mer än fyra weckor, tills du skall resa till Karlstad nu, Johan", sade patron.

"Det war fyra weckor i går, tills jag skall wara der", swarade Johan.

Patron wände sig till Olof och sade: "Johan säger, att du will följa med honom till skolan; ni få wäl göra sällskap då."

Olof bugar sig artigt och swarar: "Herr friherre! Detta wore min största önskan, om jag bara kunde winna inträde i skolan och sedan underhålla mig der."

Patron swarade: "Johan har låtit mig förstå, att du behöfwer en liten hjelp till att börja med, och jag litar på hans ord, att du är en hederlig och flitig gosse, som jag icke kommer att skämmas för, om

jag tar dig i mitt förswar. För att efterkomma Johans önskan, loswar jag dig någon liten handräckning till att börja med; jag säger icke huru mycket eller huru länge, men jag säger: du kan följa med Johan, när han reser och lita på mina ord, att du får inträde i skolan."

Både Olof och Johan tackade på det ödmjukaste för det gifna löftet, hwars giltighet de på inga wilkor hade orsak att betwifla. Ty gamle bruksherrns ord dugde att lita på.

Efter måltiden tog Olof ett ödmjukt farwäl från herregården, hwarest han hade tillbringat en af sina lyckligaste dagar. Ty här hade han blifwit mottagen såsom en son i huset, och här hade under denna dag hans swaga hopp om framtid och lycka fått en wäl behöflig näring. Gamle bruksherrn räckte honom wid afskedet en speciedaler, för hwilken han skulle inköpa de böcker, som för tillfället erfordrades etc. samt uttryckte den önskan, att han, då han kom i skolan, skulle göra hastiga framsteg.

På den tiden war det icke owanligt, att en begåfwad yngling tog studentexamen på cirka 5 år.

På eftermiddagen reste Olof hem med samma fortskaffningsmedel, som han hade gjort bortresan. Johan och fröknarna följde honom ned till sjöstranden, der de stogo länge och wiftade med sina näsdukar till farwäl, under det Olof med kraftiga årtag förde sin båt fram öfwer wattenytan.

Olofs glädje öfwer de ljusa framtidsutsigterna, hwilka nu hägrade för hans blick, war obeskriflig.

Hans tankar flögo fram i tiden med oemotståndlig hastighet. Att han icke kunde beräkna de hinder och swårigheter, som energiskt måste bekämpas, innan han nådde målet, war naturligt. Han drog fram sin båt utan att tänka på hwad han gjorde, ty hans tankar woro upptagna eller sysselsatta med helt andra föremål. Han tyckte sig allaredan wara prest, stående wid altaret i den gamla sockenkyrkan och messa. Från altaret till predikstolen war det blott några steg, och snart befann sig Olof uppe i "korgen." Men hwad han nu skulle säga, det blef en swårare fråga. Messan — den hade han ju hört så många gånger, att han i det närmaste kunde den utantill, men helt annorlunda förhöll det sig med predikan. Han tyckte sig se kyrkan full med folk, såsom wanligt war fallet, och han började gång på gång med att säga: "mina åhörare", men han kom icke ur fläcken. "Dock, det går nog, bara jag blir lärd, hwiskade Olof för sig sjelf. Hans tankar hade så upptagit honom, att han ej kunde förstå, huru han hade kommit så fort öfwer sjön. Han styrde sakta in i båthuset, drog upp sin båt och gick med lätta steg hem.

VI Kapitlet.

Johan och Olof resa till skolan.

Mor Annika, Olofs moder, fick icke litet bestyr, sedan Olof återkommit från herregården, med att ut-

rusta sin son till skolan. Skräddare och skomakare måste efterskickas, på det han måtte få nya kläder och skor, innan han reste. Allt annat tillbehör måste omsorgsfullt ansas och ses öfwer. Att resa 10 mil från hemmet, ansågs på den tiden för en faslig lång wäg, och deßutom skulle ju Olof blifwa borta så länge, kanske i hela twå år, så att det war icke utan att mor Annika grät ibland och tyckte, att hon skulle komma att sakna Olof allt för mycket.

Det har sedan urminnes tider warit ett mycket godt förhållande bland folket på denna trakt af wårt land, kanske bättre än på många andra ställen. Hjelpsamhet, ömhet och hemkärlek, äro i synnerhet de dygder, som ha warit och äro rådande mellan grannarne inbördes. Derför då något hus eller någon familj träffas af sorgens och bekymrens hårda slag, så lider hela bylaget deraf och deltager i de nödlidandes ställning. Då mor Annika kände det så swårt att skiljas från sin Olof, så war icke hon den enda, som tyckte så, utan hela bruket deltog i förlusten. Båda gamla och unga gräto, då de tryckte Olofs hand till farwäl. Det war wißt icke smärtsamma tårar som fäldes, ty genom de tårdränkta ögonen lyste ju en hoppets stjerna för Olofs framtid. Men det war ändå allwarliga tårar öfwer skilsmessan med Olof, en lem af deras lilla samhälle, hwars medlemmar icke woro flera än att de snart kunde räknas. Olof sjelf war så upptagen af sina ljusa framtidsförhoppningar, att han egentligen icke kände mycken sorg öfwer skilsmessan.

Olof skulle möta Johan wid L. kyrka, då han kom åkande från säteriet. Gamle bruksherrns kusk skulle, på patrons befallning, skjutsa dem ända fram till Karlstad. Olof infann sig i god tid wid mötesplatsen, beledsagad af sin fader och några af sina forna kamrater, hwilka alla önskade Johan och Olof lycka och framgång på den bana de nu skulle beträda. Sedan ömsesidiga lyckönskningar hade utwexlats, for ekipaget i wäg, draget af twå ståtliga springare. Att gossarne kände sig glada i hågen och woro wid godt mod, war naturligt, i synnerhet Olof, som ännu icke warit utom socknens område. Han kände sig så glad öfwer sin lycka att få besöka skolan och på samma gång komma ut i werlden för någon tid, att han icke trodde sig komma att längta hem.

Första dagen reste de till Åmål, hwarest de skulle hwila öfwer natten för att sedan i god tid nästkommande dag fortsätta resan fram till det föresatta målet, Karlstad. Wägen mellan Åmål och Karlstad är en god farwäg. Den har i alla tider warit flitigt trafikerad, men war på den tiden, då wåra studerande reste den, ej utan faror. Ty mången fredlig wägfarande blef mellan dessa ställen plundrad, om icke mördad, af i skogen dolda röfwareband. I synnerhet war det icke rådligt att resa ensam den wägen nattetid. På den tiden gick wägen genom urgammal skog, med ytterst få bostäder wid wägkanten. Wåra unga resande hade hört mer än en historia om utkämpade strider, om mord och rån, som hade blifwit begångna här i dessa trakter, och som woro mer än tillräckliga att injaga

fruktan i deras weka sinnen. Men kusken war en manhaftig karl, som lofwade dem att icke wika i första drabbningen. Wid Malöga gästgifwaregård höllo de rast och intogo sin middag, och dittills hade allt gått wäl. De hade icke tid att rasta längre, på det att icke natten skulle öfwerfalla dem, innan de kommo fram till staden.

Då de befunno sig på ungefär en mils afstånd från staden, hade de att passera den tjockaste skogstrakten. Denna del af wägen war beryktad såsom den farligaste, hwarför ock wåra resande hade kört på fort, för att, om möjligt komma öfwer den samma, innan mörkret inbröt. Det hände rätt ofta, att forbönder på denna skog blefwo plundrade, då de oförsigtigt nog reste ut ur staden på qwällsqwisten. Emellertid war det wid solnedgången, då wåra resande fingo nämda skog i sigte. Johan tillsade kusken att nu köra friskt denna wägsträcka, hwilket han ock lofwade. Då de hade kört ungefär en qwarts mil, skulle de passera en liten motbacke, som låg framför dem. Här fingo de se en gammal halt man, som gick framför dem, stödjande sig wid en grof käpp och bärande en mindre trälåda på ena armen. Johan, som kände en barmhertighetskänsla genomströmma sitt milda hjerta, tillsade kusken att låta honom sitta upp på kuskbocken och åka med till staden, ifall han ämnade sig dit. Kusken afrådde förslaget, men Johan blef den segrande och kusken måste stanna. Mannen helsade höfligt, och Johan frågade, om han war på wäg till staden, hwarpå han gaf ett jakande swar. Johan bjöd honom

sitta upp och åka, hwilket tillbud han med ödmjuk tacksamhet antog, under det han beklagade sin ofärdighet och sin giktwärk i ena höften. Han wälsignade så barmhertigt folk, och tyckte, att de woro få i denna tiden, hwilka bewisade en krympling en så nedlåtande godhet. Men kusken war icke riktigt nöjd, med denna gerning. Han anade oråd och fixerade skarpt den för honom objudne reskamraten. Mannen wisade sig så usel som en gammal orkeslös stackare, men wid närmare undersökning fann man, att han såg ung och kraftfull ut. Lådan, som han bar på armen, wille han icke ställa ifrån sig, utan behöll den fortfarande qwar på armen. Kusken bad honom ställa ifrån sig lådan flera gånger, innan han hörsammade tillsägelsen. "Det är aldrig rätt", tänkte kusken, ty han kände sig så fasligt orolig. "Jag skall göra mig af med mannen", tänkte han för sig sjelf, "det må gå hur det kan sen." Han gaf hästarne ett rapp med piskan, och slängde derwid till så hårdt, att piskan flög ur handen på honom, hwarwid han stannade och bad mannen gå ned efter piskan. Johan wille skona honom från detta beswär och tänkte hoppa ned och hemta den, men en blick af kusken hejdade honom, hwarför den halte mannen måste krafla sig ned, hwilket gick ganska mödosamt. Han haltade i wäg till det ställe, der piskan låg, allt jemt sneglande på wagnen, för att tillse, om hans låda fick stå orörd. Då han böjde sig ned för att ta upp piskan, körde kusken i wäg allt hwad redskapen höllo. Men då fick man ock se, att det icke war någon ofärdig stackare man hade råkat

ut för, utan en fullt utbildad bof, ty han sprang nästan lika fort som hästarna och följde efter i det närmaste en hel fjerdingswäg, sannolikt i affigt att kunna upphinna de flyende eller följa dem så länge, till deß det blef möjligt för honom att gifwa sina medbrottslingar, som antagligen lågo i försåt längre fram, ett tecken att angripa. Emellertid kommo wåra resande lyckligt undan, och då de anländt till staden och hunno något litet lugna sig efter förskräckelsen, undersökte de den erhållna lådan, som befans innehålla idel mordwapen, bestående i åtskilliga stora hwassa knifwar. Nu insågo de widden af den fara, för hwilken de hade warit utsatta. Johan och Olof kände sig djupt tacksamma både mot Gud och kusken för deras underbara räddning.

VII Kapitlet.

Wi lemna wåra studerande wid lärowerket under kampen för inhemtandet af kunskaper, och wilja wi nu lemna ett kapitel ensamt åt Erik, för att följa honom på hans bedrifter och äfwentyr.

Det blef tråkigt för Erik, sedan gossarne dragit i wäg till skolan. Hans broder Brunte war borta och förblef borta, ty han hade omkommit i kriget. "Tiden läker alla sår", säger ordspråket, och det besannades äfwen här. Eriks gamla moder hade gifwit sig tillfreds, oaktadt hon wäl kunde gråta, då någon

upprörde det gamla såret. Hans fader war gammal och swag, men kämpade ännu för de sinas uppehälle, så godt han kunde. Erik bekymrade sig föga om hemmet; han wille lefwa utan bekymmer. Att drifwa omkring i skogen med bössan på ryggen och för öfrigt göra ingenting, det war hans lust. "Jag wet aldrig hwad det skall bli af dig", hörde man ofta fadern klaga; men så fick det gå igen den ena dagen efter den andra. Han war för stor för att springa och leka med småpojkarne; han skämdes nu för att tillbringa sin tid i deras sällskap. Ofta tänkte han på Johans förslag; men det war för sent att tänka på den saken nu, och för resten ansåg han läsningen i skolan för det tråkigaste göra i werlden. "Nej", tänkte Erik, "jag ger på båten att gå och ångra den saken, att jag icke följde med gossarne till skolan. Man får se, hwad ändalykt det tar. Doktor och prest! Jo, jag tackar! Kanske skomakare och skräddare, då allt kommer omkring. Nej, jag skall bli en wäldig jägare, såsom Esau. Det kan wara något! Tänk bara hwad nytta och nöje! Skogen är ju full med willebråd i wåra dagar, så att det är rakt ingen konst att föda sig på det yrket. Jag skall aldrig mer göra som jag gjorde i fjor; jag sprang, då jag mötte en björn, fastän jag hade bössan på axeln! Ack, så dum jag war! Hade jag bara lagt till, wips hade han legat der!" Med sådana tankar sysselsatte sig Erik, och sådana woro de planer han framlade för sina föräldrar.

Saken war den, att Erik hade werkligen mött en björn, då han war ute på harjagt, men han hade

blifwit så rädd, att han sprang det wärsta han orkade, tills han kom hem, öfwergifwande både hund och kamrater; ty han hade hört, att det war farligt att skjuta på nalle, så wida man icke träffade honom till döds. Men ett år syntes hafwa gjort honom modig, såsom wi i det föregående hafwa hört. Under följande winter öfwade han sig betydligt i skjutkonsten, ty han fälde harar och fogel i myckenhet, och en och annan räf fick ock släppa till sin pels.

Eriks mod wäxte, och han längtade efter ett lägligt tillfälle att få komma på björnjagt en gång, för att riktigt få pröfwa sitt mod. Wi skola i det följande få lära känna Eriks mod på hans första björnjagt.

I de små qwarnhusen på bruket — fyra till antalet — egde ofta lifliga samtal rum mellan bönder samt en del af bruksarbetarne, som infunno sig på qwällen efter slutadt arbete, för att höra nyheter från bygden. Några tidningar höll man sig icke med. Det war blott herremännen, som förskaffade sig sådan lyx; men nyheter wille man höra, och många historier förelästes der till långt in på nätterna. Att Erik war en flitig besökare af sådana möten, war naturligt. Ibland fick han höra de mest lustiga björnhistorier, som eldade hans mod och uppjagade hans fantasi ända till hänförelse.

En gång samtalade han med en gammal bonde från en skogsby, som låg omkring ½ mil från bruket. Af honom fick han weta, att på hans egor uppehöll sig en nalle, som ofta gjorde stor skada på en ho-

nom tillhörig utäng. Hafren tilltygade han förfärligt, ty björnen är alltid begifwen på detta sädesslag. Erik lofwade att försöka en dust med björnen och frågade, wid hwilken tid på året det wore lämpligast att finna honom. Bonden bad honom komma i början på september, så skulle de hjelpas åt att fälla skadedjuret. "Ty", tillade han, "jag har warit med om att knäppa sådana bestar förr, och rusta wi oß wäl, så skall det nog gå bra", menade han. Erik gladde sig mycket åt detta gyllene tillfälle att få wisa prof på sitt mod. Ja, han gjorde sig så wiß om seger, att han på förhand undrade, hwem som wille köpa detta rika byte.

Erik wäntade otåligt på september månad. Han ordnade sina saker för jagten på bästa sätt. Han skaffade sig en ny kulbössa och profwade noga flintan, för att utröna, om den war säker. Han slipade sin jagtyxa och skaffade sig en lång jagtknif. Wadmalskappan gjordes i ordning, och alla förnödenheter för resan anskaffades. Det war en lust att se, huru hurtigt och raskt och omsorgsfullt allt utfördes — alldeles såsom om han skulle hafwa dragit i härnad mot ryssen; men märk dock: det war ju en gammal nalle, som skulle komma att lukta krutrök.

Den efterlängtade tiden kom, och Erik drog i wäg, glad i hågen och wiß om seger. Hans fader rodde honom halfwägs utåt den smala sjön; resten af wägen skulle han gå. Hans trogne hund, Jeppe, gjorde honom sällskap. Då gubben satte honom i land, förmanade han honom att taga sig wäl i akt för björ-

nen, att icke skjuta, förr än han war säker m. m. "Det skall nog gå bra, skall far få se", sade Erik. "Jag skall nog wisa mod och kraft", tillade han, och dermed skildes de åt.

Så snart hunden kom i land började han att drifwa på hare, men Erik hade ej tid att stanna och fördrifwa tiden med sådana småsaker. Han måste locka hunden från skallet på hwad sätt det än kunde ske, för att icke borttappa hunden, men detta war ingen lätt sak. Han skyndade sig upp på håll. I ett nu kom haren hoppande, Erik lade an, och der låg det första bytet. "God tur", tänkte Erik. "Men det war dumt, att jag skall gå och släpa på denne Jösse en hel fjerdingswäg," sade han för sig sjelf. Eriks första omsorg war att binda hunden och gifwa honom sin del af bytet. Sedan stoppade han haren i jagtwäskan, tog hunden i kopplet och drog i wäg.

Det war mot solnedgången, då han fick byn i sigte. Det första han hade att göra war, att fråga sin wäg till gubben Börjes hus (så hette bonden). Här blef han wäl mottagen, och qwällen förflöt i muntert samtal, hwarwid den ena björnhistorien aflöste den andra, och i hwarje war det alltid någon hjelte, som spelade hufwudrollen. Man hade icke tid att öfwerwäga, hwilka anstalter borde widtagas för den förestående björnjagten. Det sparade man till dagen derpå.

Följande morgon war husfolket uppe i god tid och Erik med, ty nu skulle man föranstalta på bästa sätt angående björnjagten. Gubben Börje föreslog, att man skulle aflägga ett besök wid den omtalade ut-

ängen, hwarest tjenstefolket skulle skära hafren den dagen, så skulle Erik få se, huru björnen hade tilltygat wårsäden för honom.

Nämda förslag war Erik med om, hwarför de knogade i wäg. Ängen, en utdikad myr om cirka 3 tunnlands widd, låg midt inne i skogen. Hafren hade sett lofwande ut, men war nu förfärligt tilltraßlad af björnen, hwilken man hade sett der på ljusa dagen, men mest hade han gästat denna åker om natten. Att Erik hade bössan med sig, i fall han oförmodadt skulle träffa på nalle i någon skogsdunge, war naturligt. Men ingen björn sågo de till den dagen.

Man rådplägade nu om hwad skärm man borde uppsätta för att derunder kunna dölja sig, under det man inwäntade björnen. Att lägga sig i den lilla ladan, som war belägen i närheten, ansåg man ej wara lämpligt, emedan björnen troligen ej skulle gå så nära, att han kom i skotthåll. Äfwen sattes i fråga att bygga en jagthydda mellan sädesskylarna, men en sådan kunde ej utgöra någon säker tillflyktsort, ty i händelse de endast skulle komma att såra björnen, skulle han i ilskan bryta ned hyddan, och då wore de förlorade. Många exempel på jägare, som hade blifwit angripna af sårade björnar, mindes de, och efter som de hade hela dagen på sig, borde de ej wara för hastiga uti att skaffa sig skyddsmedel, utan de borde komma fram med ett förslag, som med trygghet kunde antagas. Erik undrade, om man icke borde gräfwa sig en gång i backen, men det ansåg gubben wara förenadt med för mycket arbete och för stora swårigheter. Ja, hwad

skulle man då göra? Erik wißte ingen råd, ty alla hans planer blefwo förkastade af gubben, som i anseende till sin ålder ansåg sig klokast.

Slutligen hittade Börje på råd. I norra ändan af åkern war en liten berghall med en skogsdunge, som man borde ta i betraktande. Här stodo fyra aspar, wisserligen smala, men ändå tillräckligt starka för att kunna uppbära en s. k. lofwe, stor nog för skyttarna att ligga uti, medan de inwäntade nalle. Man hemtade bräder från ladans golf och spikade upp dem i form af en säng, och det så högt upp man trodde asparna kunna bära tyngden. Allt utfördes på bästa sätt. Man gjorde en bädd af hö i sängen, så att man kunde hwila hela natten, om så skulle behöfwas. Då allt war i ordning, kände wåra skyttar sig fullt tillfredsstälda med sin plan, ty der uppe behöfde de icke frukta för björnens raseri. Nu kunde man gå hem och hwila sig, tills qwällen kom; men då skulle det nog bli allwar utaf, ty nog kommer björnen alltid, trodde Erik.

Qwällen kom och wåra skyttar knogade i wäg fullt rustade till strid. Börje hade en stor ölstånka i handen, fyld med hemmabrygd wara; ty i fall de under wäntan på nalle skulle blifwa törstiga, skulle nog detta medförda förråd behöfwas. Ankomna till platsen föreslog Börje, att de skulle göra upp en riktig stockeld på behörigt skotthåll; "ty", sade han, "jag har warit med förr och skjutit björn wid eldbrasan; han tycker om eldsken." Erik hade ej hört sådant förr, men "gammal är äldst", tänkte han, och gubbens förslag gick igenom

med glans. Man släpade ihop en wäldig hög med gamla timmerkubbar, hwarpå icke war någon brist, midt i skogen som de nu woro. Aftonen war skön, och den ena stjernan efter den andra började tindra der uppe i skyn, liksom äfwen månen höjde sig i öster och tittade fram öfwer skogsbrynet. Nu war tiden inne att tända brasan menade Börje, ty nu kunde nalle komma när som helst, och då war nog bäst att sitta trygg i lofwen. Brasan antändes, och allt tillbehör langades upp på lofwen, hwarwid ölstånkan icke fick glömmas, emedan det ej war säkert, att man wågade sig ned före soluppgången. Sedan de woro wäl uppkomna och hade ordnat allt på bästa sätt — ölstånkan fick sin plats wid fötterna, — bäddade de ned sig i höet, "ty det kunde nog dröja någon timme, innan björnen kom på bete", menade Börje. Erik tyckte, att de borde waka en stund hwar, men den anmärkningen war obehöflig. Det war nämligen omöjligt att sofwa denna natt, ty samtalet om björnar och deras klokhet upptog den ena timmen efter den andra.

Slutligen hörde de ett brakande i skogen. "Nu ha wi honom här", sade Börje. O, hwad de lyßna! Ännu ett wäldigt brak hördes. De kunde häraf tydligt sluta, att han gick öfwer gärdesgården. Erik drog upp hanen på bössan för att wara färdig. "Wänta, wänta", sade Börje. "Ser du'n?" "Nej." O, hwad de börja att skälfwa! Hjertat slår, så att de tycka sig höra det. Nu höres ett starkt råmande, så att det skallar i skogen. Det war troligen åsynen af stockelden, som gjorde björnen ursinnig, så att han utstötte

det wäldiga råmandet. Både Erik och Börje blefwo så rädda, att de hoppade i lofwen. "Hur skall man kunna skjuta nu, då man är så darrhänd och skälfwande?" hwiskade Erik. "Ser du'n?" frågade Börje tillbaka. "Ja, jag ser något swart röra sig der borta i den oskurna säden", sade Erik. Björnen närmade sig mer och mer, dock ytterst försigtigt, eldbrasan, då och då utstötande ett skarpt fnysande och morrande, liksom anade han oråd. Nu började wåra skyttar känna sig för, om de sutto riktigt säkert der uppe i de små asparna. "Det är inte wärdt du skjuter", sade Börje, ty om du sårar honom, så rifwer han omkull asparna, och då slå wi ihjäl oss." "Ja, nu är han snart här", sade Erik, "och då är det bäst, att jag stiger ned till honom, ty skjuta skall jag, för så widt jag kommer i skotthåll." Erik hade repat mod något litet wid uttalandet af dessa ord, så att han icke skälfde så hårdt, som då han först fick höra nalle råma. Aldrig kunde han tro att björnen skulle ha sådan fasa med sig, som hwad han nu fick erfara; ty ju närmare björnen kom, desto mera respekt injagade han hos wåra skyttar. Försigtigt närmade han sig brasan för att se, hwad det månde wara. "Skjut inte, skjut inte", hwiskade Börje, då han fick se, att björnen satt inom skotthåll och betraktade brasan, som nu hade brunnit ut, så att det blott glimtade i stockändarne. Erik war nog rädd, men han låg färdig ändå och tänkte ögonblick för ögonblick att fyra af, men han dröjde, ty han trodde, att gubben skulle blifwa något litet modig, om han fick betrakta nalle en stund. Men hastigt inträf-

sade en händelse, som totalt slog ned det lilla modet, som fans qwar hos Erik. Det syntes tydligt, att björnen tyckte om brasan; ty då han hade sett på den en stund, behagade det honom att maka in kubbändarne i elden, men icke nog dermed, utan det föll honom äfwen in att ta kärfwar i hafreskylarna och kasta i elden, och då agnarna liksom flammande eldtungor flögo upp i skyn, tittade han uppåt med stor förtjusning. Nu blef Erik modfäld, ty om han skulle skjuta och endast såra björnen, så skulle han, tyckte Erik, lätt kunna bryta ned lofwen. "Ser du, ser du", sade Börje, "huru klok han är! Det är inte godt att strida med en sådan." "Ja, men jag skjuter ändå", tänkte Erik. "Det må gå, hur det will." Han flyttar bössan försigtigt och riktar till, men på samma gång råkade han att med ena benet widröra ölstånkan, så att hon ramlade ner. Det skrälde förfärligt, ty hon slog mot berget, och locket slungades ända bort öfwer backen. Björnen slog ändan i wädret och lade till skogs som en hare.

Erik blef förargad på hela tillställningen. "Kunde wi inte ha skjutit båda twå på en gång?" klagade han. "Tyst, tyst, war lugn", sade Börje, "han kommer nog tillbaka och skall se, hwad det war för spektakel, som skrämde honom, och när han då kommer, är han wild och ursinnig, så att wi bli twungna att skjuta, antingen wi wilja eller ej." Wåra skyttar wäntade otåligt, att björnen skulle komma och hämnas på ölstånkan, som hade förorsakat honom en sådan förskräckelse, men ingen björn syntes der till mera den natten, till stor

förtret för Erik, hwilken utan twifwel hade wisat mera mod än Börje, och som, om han icke hade blifwit tillbakahållen af Börje, nog hade lagt an och skjutit.

Dagen började gry i öster, och wåra skyttar ansågo det nu wara bäst att gå hem för att inwänta nästkommande natt, och då försöka att aflägga prof på mera mod. Naturligtwis tyckte nu båda twå, att de hade warit ohjelpligt fega; ty allt efter som det dagades, tillwäxte deras mod betydligt.

I den lilla byn war det rörelse och lif på morgonqwisten, ty alla wäntade med spänd uppmärksamhet att få lemna handräckning wid hemforslandet af björnen, hwilken de nu trodde med full säkerhet hade fått bita i gräset för ett wäl riktadt skott. Men de wäntade förgäfwes. Erik och Börje lemnade afwikande swar på de frågor, som ställdes till dem. Ty de önskade helst, att denna för dem så minneswärda natt skulle blifwa en hemlighet för den öfriga werlden.

Ännu en natt tillbringade wåra skyttar i sin uppe i asparna förfärdigade lofwe. Men äfwen den natten fingo de intet, ty björnen lät icke mera höra af sig, till stor ledsnad för skyttarna, hwilka mer och mer ångrade sin feghet. Ty nu insågo de klart, att deras ställning war ointaglig, åtminstone för en oförnuftig björn.

Följande dag drog Erik i wäg mot hemmet med mindre förhoppningar, men med mera erfarenhet om sin swaghet, samt med det löfte, att nästa gång han kommer i skotthåll på en björn fyra till, om han också skulle wåga sitt lif. På wägen hem sköt han en hare

för sin trogne Jeppe, som icke hade fått wara med på björnjagten, och kom han således icke hem tomhändt. Den han sköt på bortresan hade förtärts hos Börje. Så slutade Eriks första björnjagt.

VIII Kapitlet.

Erik drager till Wermlands finnskogar.

Hemkommen från björnjagten fortsatte Erik sitt wanliga lif, i det han ströfwade omkring i skogen nästan beständigt, och ibland lyckades han öfwer förwäntan. Han började äfwen winna någon erfarenhet i de wilda djurens lefnadswanor, hwilket är nödwändigt för en jägare, om han skall röna framgång i sitt yrke. Under winterns lopp forskade Erik efter björniden, och lyckades äfwen fälla twå bestar i deras winterbon. "Nu", tänkte Erik, "kommer det aldrig mer i fråga, att jag springer för en björn." Dock skulle Erik nog få se, att björnar ej äro att leka med, i synnerhet om man möter dem på öppen mark och icke lyckas att gifwa dem dödsstöten med ens. Man bör äfwen härwid ta i betraktande den tidens skjutwapen. Ty för det första gick det långsamt att ladda med den gamla mynnladdningen, och för det andra war icke alltid flintan säker. Det kunde ock hända, att något slagg stängde fänghålet, så att fängkrutet brann af och skottet låg oberördt inuti bössan. Under sådana omständigheter kunde ofta en sårad, uppretad björn tilltyga sin angripare förfärligt, ja ofta till döds.

Erik ansåg jagtområdet för trångt för sig, i synnerhet som späcktorn icke tyckte om, att han fälde hare på godsets mark. Något förbud deremot war wißt icke utfärdadt, men späcktorn ansåg sig hafwa större rättighet att disponera öfwer jagtmarken än Erik, hwarför en liten tryckning från det hållet ibland gjorde sig gällande, i synnerhet då lyckan hade warit Erik bewågen någon gång. "Jag måste ut och se mig om efter större frihet", yttrade Erik, då späcktorn wisade sneda blickar. Att saken hade utfallit till Eriks förmån, om den hade blifwit dragen inför gamle bruksherrn, är otwifwelaktigt, ty nämde herre wille icke weta af något twång för folket, hwarken med affeende på jagt eller fiske. Ja, icke nog dermed, utan han tillät ock fattigt folk, som icke tillhörde hans arbetare och underhafwande att taga wedbrand i hans skog. Men Erik wille icke bråka med gamle späcktorn, utan ansåg det för bättre att se sig om efter ett större och friare jagtområde, der han mera obehindradt kunde få röra sig. Han hade hört, att i Wermlands finnskogar war godt om willebråd af alla slag, och han wißte, att der war ingen späcktor, som lade hinder i wägen för honom. Han fattade det beslutet att begifwa sig dit.

Med Wermlands finnskogar menas ej bland folket i Dal de egentliga finnskogarne, utan dermed förstås norra delarne af Silbodals och Silleruds socknar i Wermland. Erik blir derför högst förwånad deröfwer, att då han har uppnått denna bygd, får han höra talas om Wermlands finnskogar, såsom belägna flera mil längre uppåt landet. Wi se nu härmed huru [illegible]

så drog Erik i wäg till en skogsby, som låg i norra ändan af Silbodal, och som wi kalla W—n. Erik tyckte, att det här skulle wara passande för honom att drifwa sitt yrke. Då han kom i närheten af byn, gick han in i en liten stuga, som låg wid byns utkant, och i hwilken en gammal enka bodde tillsammans med sin dotter, som hade råkat ut för det mißödet att ha ett barn utom sängbrädet; såsom folket i orten uttrycker sig rörande denna sak. Med besöket i denna stuga hade Erik för afsigt att inhemta kännedom om byn och deß område. Gumman war språksam och munter. Men icke wißte Erik då, att hon war flera socknars förnämsta läkerska, d. w. s. en s. k. klok gumma, som gaf sig ut för att kunna mer än andra, och som med sina hexerier egde förmåga att förutsäga tillkommande ting. Ack, huru lättroget har ej folket warit i fordna dagar! Huru många slipade skälmar ha icke lefwat på folkets wantro!

Gumman uppenbarade många wigtiga saker för Erik. Bland annat fick han weta, att i den stora röda byggningen med de hwita knutarne, till höger om wägen, bodde byns burgnaste man, en rik, men snål bonde. Hans enda barn war en dotter om 19 år, en godmodig flicka, men med mindre fördelaktigt utseende. Oaktadt gubben war mäkta rik, såg han likwäl tarflig ut, ja, både han och hela hans hus. "Der will jag inte bo", sade Erik. "Jo, der skall du söka att komma in", sade gumman, "ty han är egare af två tredjedelar af byn, och lyckas du komma in hos honom, hwilket jag icke tror är omöjligt, efter som du är skytt,

ty han har i sommar fått twå kor fälda af björnar eller hwad det kan wara för odjur, och denna förlust har gått honom djupt till hjertat; så kommer du nog att få det bra under ditt wistande här." "Skall försöka", tänkte Erik, och så drog han i wäg. Kommen fram på gården, hwilken, hwad det yttre angick, såg rätt inbjudande ut — så att Erik började tänka, att gumman hade drifwit skoj med honom —, fick han se en gammal lurfwig gubbe i gråa, hårdt tillnötta wadmalskläder med en jemmerligt ful hatt på hufwudet, stå wid wedlidret och hwässa stör. Erik helsade och frågade om huswärden war hemma. "Dä ä fälle jag dä", swarade gubben. Erik blef förwånad, men lät ingenting märka af sin förwåning, utan omtalade, att han war skytt från norra Dal, och hade fått weta, att det war godt om willebråd, i synnerhet björnar, der i skogarne, och hade han begifwit sig hit upp för att pröfwa sin lycka, samt önskade få hyra rum hos kära far en tid, såsom hans ord föllo sig. Gubben såg upp på Erik med en min, som skulle han wilja säga: "du en björnskytt!" "Du ser för ung ut till att wilja wåga dig på björn", sade bonden. "Å, jag har sett mina 20 år", sade Erik, "och för resten har jag på egen hand fält flera björnar, och jag kan bewisa sanningen af hwad jag säger. Men war god och säg mig", frågade Erik", "fins det werkligen björnar här i skogarne?" "Ja, kanske hela tjoget", sade gubben. "Och kan du ta alla, så skall du inte gå olönt härifrån." "Jag skall wäl försöka att ta några åtminstone, sade Erik twärsäkert. Bonden omtalade

för Erik, att han hade sett flera björnar, att de hade gjort stor skada på hans så wäl som på andras bo-skap, och att han hade talat med länsman och bedt honom utställa kronoskall efter dem, men att det icke hade blifwit något utaf o. s. w. Nog skulle Erik få försöka åtminstone, och om han wille hjelpa honom något litet med hans arbete, så skulle han få bo hy-resfritt när honom. Gubben tog Erik med sig in i hwardagsstugan, der han presenterade honom för mor och dotter, hwilka släppte allt det de för händer hade och stälde sig raklånga och fixerade Erik, wäl undrande, hwad detta war för en herre. Ty Erik såg rätt ele-gant ut i sin blåa kappa, som alltid war hans trogna följeslagerska. Det war afbrytande för dessa skogs-menniskor, då någon uppträdde bland dem i annan färg än den gråhwita. Nordmarkingar, som de kal-las, ha sedan urminnes tid warit förtjusta i den grå-hwita färgen (den stöter mest i grått). Besöker man kyrkan i Silbodal en söndag, då gudstjenst hålles (och det är mycket wanligt, att folket samlas allmänt), så skall man fåfängt leta efter en man, som bär swart rock, med undantag af presten samt möjligen någon långwäga främling, som händelsewis besöker kyrkan. Stora och små, herrar och bönder komma både i sorg och glädje till kyrkan lika wäl som till qwarnen med sina gråa kläder af hemmagjordt wadmal, ofta kantade med gröna eller swarta band. Heder åt detta folk, som ej har låtit sig bedåras af den utländska lyxen, utan förfär-digar sina kläder hemma, och, sanningen att säga, ser

folket rätt bra ut i sina hemgjorda, gråa kostymer. Men wi återwända till Erik.

Erik blef snart förtrogen i fader Olas hus. — Så hette bonden. — Erik war skicklig till att språka och slängd i att ställa sig in hos folk, i synnerhet då han kunde draga någon förmån deraf. Som han war född och fostrad på ett bruk, om än ett litet sådant, så war det naturligt, att han kunde ådagalägga mera belefwenhet i sitt sätt att wara; ty bruksfolk har alltid, i de flesta fall åtminstone, stått något litet öfwer bondfolk i bildning — kanske mera förr än nu. "Om den tösa hade sett litet bättre ut", tänkte Erik, "skulle jag min sann ha försökt att blifwa måg åt gubben. Det skulle inte wara något dumt parti det. Men kanske hon tar sig bättre ut, då jag blir mera wan wid henne. Så dumt, att jag inte frågade gumman der borta, om hon har någon fästman eller ej."

Emellertid wille Erik göra sig litet bekant både i sitt qvarter och i trakten deromkring, innan han började sina jagtäfwentyr. Han wille se, huru fältet låg, som man brukar säga. - Fader Ola följde honom till skogen och underrättade honom om ett och annat, som war nödwändigt för Erik att weta, när han skulle spåra efter björnar och andra djur. Fader Ola war ingen skytt och han hade aldrig warit det. Men han började nog sätta förtroende till Erik och hoppades, att han skulle hämnas på den besten, som nyß förut, innan Erik kom dit, hade fält twå af hans bästa kor.

Erik gick ut på harejagt till att börja med, till deß han kunde finna reda på, hwar björnarna brukade

hålla hus. Det war mycket godt om harar i skogarne deromkring. Han kunde ibland skjuta fem à sex stycken, då han gick ut en stund på aftonen. En del af dem lemnade han till hushållet, och resten bortskickades till försäljning.

Men Erik längtade efter att komma i fejd med någon björn. Hans trogne hund, Jeppe, dref wäl på björn, men war dock icke fullt säker, hwarför Erik icke gerna tog honom med, då han gick ut på en dylik jagt. Det war Erik sjelf, som på ett högst försigtigt sätt sökte att komma på spåret. Jag skulle trötta läsaren allt för mycket, om jag skulle omtala huru Erik gick till wäga.

En afton hade Erik gått ut på björn, som det heter. Han hade sprungit omkring och lyssnat hela eftermiddagen, utan att höra ett knäpp, eller något annat ljud än windens sakta susning i skogen. Då han nu war på wäg att gå hem, passerade han en dalgång, som war rik på aspskog. Erik gick med lätta steg den smala gångstig, som ledde rätt genom dalen. Oförmodadt får han se en björn framför sig, som hade böjt ned en liten asp, öfwer hwilken han stod grensle samt repade och åt asplöf. Erik närmade sig försigtigt för att komma inom skotthåll. Men hur han än kröp, så blef björnen honom warse och började frusa och råma litet sakta. Sin måltid wille han dock ej i första hand försaka, troende wäl, att fridstöraren skulle på den gifna lindriga warningen aflägsna sig. Men Erik kröp närmare och närmare. Der låg en stor sten wid ena sidan af wägen. "Här har jag tillflykt"

tänkte Erik, och så lade han an på björnen, och det träffade bra, ty han gjorde ett stalp till att börja med, men reste sig åter upp med ett fruktanswärdt råmande. Erik klef upp på den stora stenen för att söka skydd, i fall han skulle wilja hämnas, ty dit upp skulle han wäl ändå icke kunna klättra. Men det war ingen fara, ty han tog icke många steg, förr än han åter gjorde ett stalp och förblef liggande. "Han har nog fått dödsstöten", sade Erik för sig sjelf, då han såg, med hwilka wäldiga tag han kraffade omkring sig, samt hörde fnysningarna. Men han dröjde qwar på sin sten, laddade sin bössa och gjorde sig i ordning i fall det skulle behöfwas. Men då han såg, att han icke orkade stiga upp mera, så steg Erik försigtigt ned från sin sten och närmade sig med klappande hjerta sitt rika byte. Med sin jagtyxa måttade han ett säkert slag åt björnens panna, hwilket gaf honom hans bane. Då han fick se såret efter den wäl riktade kulan, som hade inträngt midt i bröstet och gått genaste wägen till hjertat, så wißte han, att det war ingen fara att lemna honom, ty ensam kunde han ju ej röra honom ur fläcken. Erik skyndade sig nu hem efter hjelp.

Det blef uppståndelse i den lilla byn, då Erik kom hem, segerdrucken öfwer sin lyckade fångst. Karlarne lofwade friwilligt att följa med till stridsplatsen för att hjelpa Erik hemforsla den stora besten. Fader Ola spände en häst för en s. k. sommarsläde och så bar det af till skogen med Erik i teten. Ola war så förtjust i Erik, att om nu Erik hade passat på till-

fället, så hade han nog lofwat honom sin dotter med uppräckta händer och i och med det samma allt hwad han egde, men det war nu icke tid att tänka på sådana ting. Då man kom fram till platsen och fick förwissa sig om Eriks seger, blef det ännu mera glädje, i synnerhet för fader Ola, som nu tyckte, att den besten hade fått betaldt för kossorna han hade rifwit ihjäl för honom.

IX Kapitlet.

Fader Ola omtalar för Erik, huru han hade fått sina rikedomar.

Eriks lyckliga björnjagt hade skänkt honom ett odeladt förtroende i fader Olas ögon, hwarför han gjorde allt hwad han kunde för Eriks trefnad. Han syntes ibland glömma sin gamla inbitna snålhet. Han språkade förtroligt med Erik om huru man borde "årna om i hemmet" för att få det snygt och hemtrefligt. Han uppenbarade stundom sina hemligaste tankar, hwaröfwer Erik på det högsta förundrade sig. Erik å sin sida började att känna sig riktigt hemmastadd i familjen. Den enda obehaglighet han hade att dragas med, war drängen i gården, hwilken wisade sig brutal och ohöflig mot honom. Detta berodde utan twifwel derpå, att han i flera år hade umgåtts med den tanken, att han möjligen skulle få bli måg i huset, men nu syntes genom Eriks ankomst dessa utsigter blifwa krossade. Wisserligen hade han ännu ej märkt någonting dylikt; men han

anade oråd och fruktade, att om Erik komme att stanna länge, så skulle han möjligen blifwa en farlig medtäflare. Dessa drängens mißtankar kunde icke blifwa fördolda, ty han wisade i handling, hwad som bodde i hans hjerta. Erik förstod nog drängens planer, hwarför han stälde sina mått och steg derefter. Ännu hade icke hans hjerta fäst sig synnerligen wid Anna — så hette fader Olas dotter —, men nog fann han, att hon såg bättre ut nu, än hwad han tyckte wid första påseende, och att han, om han behagade försöka, skulle winna hennes tillgifwenhet, derom twiflade han ej. Äfwenledes insåg Erik klart, att fader Ola icke skulle blifwa hans motståndare, i fall det blef fråga om giftermål. Fader Ola hade sjelf såsom barn nödgats bedja om sitt bröd, men genom en ihärdig sparsamhet, som man, utan att gå för långt, kunde kalla öfwerdrifwen, hade han lyckats samla en ej obetydlig förmögenhet.

En afton, då Erik och fader Ola sutto wid brasan och samspråkade, föll det honom i sinnet att för Erik omtala sina skiftesrika erfarenheter. Möjligen war det hans affigt att hos Erik wäcka öfwertygelse om sparsamhetens nödwändighet för den, som will arbeta sig fram till en oberoende ställning här i lifwet. Wi skola återgifwa fader Olas egna ord:

"Jag fick fara mycket illa, då jag war barn — så började fader Ola sin berättelse. — Mina föräldrar woro fattigt torparfolk med många barn. Det wille aldrig räcka till mat och kläder åt oß, huru de än sträfwade och arbetade. Jag war äldst af barnen och måste således springa ut i byarne och tigga

efter brödbitarna. Ack, hwad jag fick frysa och swälta! Jag fick springa barfotad från tidigt på wåren, så snart jag kunde kryssa mig fram mellan snöfläckarne, tills snön kom på hösten. Nog war lifwet tungt alltid. — En tår rullade obemärkt ned för den gamles kind, då han talade dessa ord. — Då jag war på mitt tionde år, kom jag bort att tjena hos en bonde. Far min hade lyckats öfwertala en bonde, att han skulle taga mig till wallgosse. Ack, jag mins så wäl den dagen, då jag flyttade bort ur mitt föräldrahem! Ehuru det war fattigt, war det dock kärt. Jag grät, då jag tryckte min moders hand till farwäl, och både mor och far gräto, ty de tyckte, att jag war så liten och klen. Stackars folk, som sätter bo med twå tomma händer! Det blir fattigdom hela lifwet igenom. Jag war ett barn på tio år, och jag mins så wäl, hwad jag tänkte, då far min gick före mig och bar mitt lilla knyte, hwilket innehöll hela min egendom, kanske wärd några daler. "Jag skall aldrig skaffa mig familj", tänkte jag, "i så fattiga omständigheter, som hwad ni har gjort. Jag skall lefwa ensam och icke göra en annan menniska olycklig med mig." Men äfwen tänkte jag på, om det icke skulle wara möjligt att med arbete och sparsamhet utdrifwa fattigdomen. Jag har många gånger förundrat mig öfwer, huru sådana tankar kunde uppkomma hos mig, och hwarifrån de hade sitt ursprung. Emellertid fick jag det mycket bra i mitt nya hem, emot hwad jag war wan wid. Wäl fick jag arbeta strängt efter min ålder, men jag fick bra med mat. Då det blef på hösten,

så skulle jag gäta kreaturen inomgårs.*) Då hände det en afton, att jag hittade en skatt, som blef grunden till hela min nuwarande förmögenhet. Jag satt och lekte på marken och glömde bort min pligt en stund, och som jag hastigt kom till besinning om min kallelse, skulle jag se efter, hwar jag hade min hjord, och se, då woro alla kreaturen inne i hafreåkern. Jag blef förskräckt, att någon skulle se min försumlighet, och jag skyndade i wäg för att drifwa dem ur åkern, men jag kom icke ihåg, att der war en sandgrop i min wäg, utan sprang allt hwad jag orkade, till deß jag föll hufwudstupa i gropen, dock icke så, att jag skadade mig något, utan upp på benen igen, det fortaste jag kunde. I det samma jag föll, slog jag ut mina flata händer i den fina sanden, och då jag steg upp, tog jag händerna fulla med sand. Jag sprang i wäg till åkern, och lät sanden rinna ut mellan fingrarna utan att weta det. — Det war bara ett pojkstreck och utan någon beräkning, att jag tog sanden, och att jag lät den rinna. — Slutligen kände jag något hårdt föremål i handen, hwilket jag behöll qwar, utan att betrakta hwad det war; först när jag hade drifwit kreaturen ur åkern, kom jag att titta på föremålet i handen, och se, då war det en plåt eller sextonskilling.**) Jag blef obeskrifligt glad, ty så mycket penningar hade jag aldrig förr egt. Det wärsta, som oroade mig, war, att någon skulle komma och säga: "det är min."

---

*) Walla kreaturen i in-egorna.

**) 33 öre.

Jag wißte icke, om jag skulle wåga att omtala min lycka, dock kom jag snart till den öfwertygelsen, att jag icke borde dölja hwad som hade händt. Då jag kom hem, wisade jag penningen för min husbonde, som bad mig anwända honom till det som war nyttigt, hwilket jag nog redan hade tänkt på. Men huru anwända den, se, det war en fråga, som jag icke så snart kunde utreda. Att det fans hundrade behof för mig, som saknade snart sagdt det nödwändigaste i klädwäg, det är lätt att förstå. Men det war icke wärdt att tänka på den saken, ty för 16 skilling kunde jag ju icke mycket få, hwarför jag beslutade mig för att helt enkelt gömma honom tills widare.

"Då wintern kom fick jag mig nya warma wadmalskläder och nya skor, så att deß maken hade jag aldrig haft förr. Några dagar före jul skulle min husbonde resa till Fredrikshall, och tänk min glädje, då han bjöd mig följa med. Nu skulle plåten blifwa nyttig. — Wi reste i wäg på godt slädföre. Min husbonde hade ett par slagtade swin, han skulle försälja, och så skulle han hafwa hemfora, d. w. s. waror åt en handlande tillbaka. Då wi kommo inemot staden, frågade han mig, hwad jag skulle köpa för min plåt. Jag swarade, att jag icke wißte, hwad jag skulle köpa, som war bäst. "Jag skall gifwa dig ett råd", sade han. "Köp några dussin billiga knappar, som du kan försälja, då du kommer hem, och få tre gånger mer för, än hwad du har gifwit, och på så sätt kan du tredubbla din slant." Det rådet behagade mig wäl, och jag köpte 4 dussin knappar för

min slant. Då jag kom hem, sålde jag dem för 12 skilling bussinet, så att jag blef egare af en hel riksdaler. Nu insåg jag, huru det skulle tillgå att komma ur fattigdomen; bara jag nu ofta kunde komma till Fredrikshall, så skulle det nog gå bra.

"Wi gjorde flera resor under winterns lopp, och för hwarje gång fördubblade jag mitt kapital, af hwilket jag icke förspilde en enda skilling, ehuru frestelsen dertill war stor ibland, isynnerhet då jag war i staden. Men jag förblef ändå min föresats trogen. Den sista resan wi gjorde — jag mins det så wäl — tog handlanden, som jag brukade handla med, fram en skräplåda, som innehöll en mängd med kasserade nålar, knappar, syringar m. m. och bjöd mig köpa den för 2 norska mark.*) Den spelade mig i hågen. Jag köpte lådan, och så hade jag sysselsättning under sommaren med att på lediga stunder sälja ut inventarierna. Nu ökades mitt kapital betydligt. Nästkommande winter gick det på samma sätt, ehuru i större skala. Min husbonde upplät en förstukammare åt mig till handelslokal. Det är att märka, att jag aldrig borgade ut, ej heller köpte waror på kredit, utan min lilla handel dref jag kontant. Jag hade ingen tanke på, att blifwa en stor handlande, och blef det icke heller, och när mitt rörelsekapital blef för stort, lånte jag ut penningar mot ränta och säkerhet. Jag stannade hos samme husbonde, tills jag fylde 25 år, och då köpte jag en liten del af den

*) 160 öre.

egendom jag nu eger. Sex gånger har jag köpt jordbitar och dermed ökat min egendom. Men jag har aldrig köpt förr, än jag har kunnat betala kontant. Det är äfwenledes att märka, att jag icke köpte mig en enda jordbit förr, än jag hade försett min fader med ett torp, som han ordentligt kunde försörja sig på."

Det der talet afhördes med spändt intresse af Erik. Han kände sig icke litet bestraffad af fader Olas berättelse. Ty huru mycket penningar hade icke han slösat bort onödigt, hwarför han icke heller hade något kapital, i fall han skulle komma i trångmål någon gång. Han borde i sanning börja att spara hädanefter, derom war han nu öfwertygad, ty i annat fall kunde det gå på tok för honom. Skulle han bli sjuk eller komma i andra swåra omständigheter, så wore det godt att ega något mera, än hwad som går åt för dagen. Så djupa tankar hade aldrig rört sig i Eriks hjerna förr. Han hade lefwat den tanklöse ynglingens lif, obekymrad om hwad framtiden bär i sitt sköte. Och huru många äro ej Eriks likar i detta afseende! Wåra kommuner skulle säkerligen ej wara så fulla med utblottade fattige, som hwad nu ofta är fallet, om man icke bortslösade både tid, krafter och penningar i öfwerflöd och utswäfningar i ungdomen! Och huru mycket wore icke här att anmärka, om att sätta bo med twå tomma händer, ja med ännu mindre! Borde man icke liksom fogeln wänta, tills man åtminstone hunnit bygga sig ett bo? Det är swårt, wi medgifwa det, ja, det fordras både omtanke, sparsamhet och arbete, om man

skall kunna lyckas tillkämpa sig en någorlunda oberoende ställning här i lifwet; men många ha lyckats, och deras exempel böra egga andra till försök.

Emellertid kände Erik sig drifwen af en wiß längtan att öfwa sparsamhet, sedan han hade hört fader Olas berättelse. Han började nu se lifwet i ett annat ljus, än hwad han förr hade gjort. Han önskade wälja sig en sysselsättning, som wore mera inbringande. Att uteslutande lita på jagtlyckan, war icke just så rådligt wid närmare öfwerwägande. Han borde försöka komma i samtal med Anna någon gång, ty lyckades det att winna hennes hjerta, så war ju spelet wunnet, enär hela fader Olas förmögenhet följde med henne. Så resonnerade Erik, då han denna afton gick till hwila.

Dagen derpå yppades det ock för Erik ett gyllene tillfälle att för Anna uppenbara sina tankar; ty fader Ola och drängen hade farit till qwarnen för att mala, och mor sjelf hade gått bort för att helsa på en grannqwinna, hwarför Anna och Erik woro lemnade ensamma hemma. Erik öfwerwägde noga, hwad han nu borde göra. Under sista tiden hade en förändring egt rum, så att han kände sig dragen till flickan. Han fann hennes sätt och utseende mycket bättre, än hwad fallet war, då han första gången såg henne. Med ett ord, han älskade henne. Han wille icke fria uteslutande för rikedomar, ömsesidig kärlek måste förefinnas, menade han. Så resonerade Erik, och deruti hade han ju rätt. Han älskade Anna, men huru wida hon älskade honom, se, det war en sak, som

han borde weta, men huru skulle han få weta det? Den frågan kunde han icke swara på sjelf. Nog hade hon wisat sig wänlig mot honom, ja till och med lekfull, så att han icke borde frukta för att säga henne sina tankar, och intet tillfälle kunde wara bättre än detta. "Derför mod bara!" tänkte Erik. Sedan han hade raljerat med henne en stund om drängen, och fått klart för sig, hwad tankar hon hade om honom, så fattade han mod och sade henne sina tankar. Och han behöfde icke säga henne det twå gånger. Ty Anna hade, allt sedan han kom i huset tyckt om honom, och för första gången kände dessa tu, hwad kärlek wille säga, då de slöto hwarandra i famn under löfte om trohet in i bleka döden. O, huru lycklig Anna kände sig! Der stod hon, det oskyldiga naturbarnet, öfwerwäldigad af glädje! Och Erik sen! Ty hwad domar man än wille fälla öfwer honom och hans lust till jagtyrket, så är det dock wißt, att han war en redlig yngling, om wi undantaga hans sjelfswåld i föräldrahemmet, hwarom wi förut ha talat, men detta härrör egentligen från en felaktig uppfostran och bör icke anses såsom prof på en dålig karakter. Emellertid kommo wåra unga tu öfwens om, att så mycket som möjligt hålla sin kärlek fördold tills widare. Erik skulle wäl wid något lägligt tillfälle passa på och af föräldrarna begära Anna till hustru, hwilket båda twå icke trodde skulle möta något hinder.

X Kapitlet.

Eriks sista jagtäfwentyr.

Eriks kärlek till Anna wäxte med hwarje dag som kom, så att det war med mycken möda hon kunde dölja sina känslor för de öfriga af familjen. Mest woro de unga utsatta för drängens spanande ögonkast, ty han anade oråd, ja han war så hårdt angripen af swartsjukan, att han önskade Erik så långt bort som pepparn wäxer. Men han hade ingen magt att göra sina önskningar gällande och icke heller wågade han yppa sina känslor, ty med allt sitt jägtande hade han aldrig kunnat winna något inflytande i Annas hjerta. Dock hoppades han med tiden kunna winna hennes tillgifwenhet. Och så länge han ej hade någon medtäflare, war det drägligt nog för honom, men nu blef lifwet alldeles outhärdligt, ty det wisade sig mer och mer, att Erik och Anna woro förtroliga wänner. Men det skulle icke alltid blifwa så. Stackars Anna! Hon skulle icke länge få njuta af sin kärlek till Erik. Hennes glädje blef snart förwänd i sorg.

Det war nu kort före jul, och män så wäl som qwinnor hade brådtom för att få allt i ordning till den stora högtiden. Ännu hade ej Erik begärt Annas hand af fader Ola. Han tänkte dröja dermed till julen. Då skulle det nog gifwas honom tillfälle dertill. Att föräldrarna icke woro helt okunniga om Eriks kärlek till Anna, ana wi nog. Men som det war i öfwerenstämmelse med deras goda wilja, så fick det passera utan någon anmärkning från deras sida.

Emellertid hade en af grannarne, under det han skulle forsla hem julwed, hittat på ett björnide i skogen. Han blef så rädd för nalle, att han körde hem det fortaste han kunde utan att hafwa någon wed med sig. Han skulle nämligen rensa upp en torr windfälla, d. ä. ett kullblåst träd. Då han började hugga på grenarna, fick han höra ett förfärligt råmande wid furans rot. Straxt förstod han, att en björn hade sitt ide derunder, och han fruktade hwarje ögonblick att björnen skulle komma ut och anfalla honom. Det war ingen tid att förspilla, utan så fort, som möjligt körde han i wäg hem. Han omtalade för Erik hwad som hade händt och uppmanade honom att begifwa sig dit och skjuta nalle. Erik blef glad öfwer denna goda nyhet, ty nu skulle han åter få wisa prof på mod och skicklighet. Den omnämde bonden anmodade han att följa honom till skogen och wisa honom idet, hwilket han lofwade med det tillägg, att han wille aflägsna sig och gå hem, så snart han hade wisat honom furan, der han hörde björnen råma. Naturligtwis kunde ej Erik twinga honom att stanna längre, än han sjelf wille, huru önskwärdt det än hade warit, att han hade dröjt qwar och deltagit i jagten. Men hos bonden fans icke mod dertill. Han följde honom till en plats, hwarifrån de kunde se furan, men der stannade han. Erik uppmanade honom att dröja en stund, medan han gjorde sig underrättad om ställningen, hwarpå han närmade sig försigtigt det kullfallna trädet, för att om möjligt få se idet. På behörigt afstånd lutade han sig ned och tittade under

rothwalfwet, men ingen björn såg han till. Han gick rundt omkring furan, under det han allt jemt hade ögonen riktade på den höga roten, som hade blifwit uppryckt af stormen, men någon björn såg han icke. Slutligen blef han warse fjät i den lösa snön, och derigenom fann han sig föranlåten att göra den slutsatsen, att björnen hade gått ur idet, emedan han hade blifwit skrämd, hwarför Erik tog mod till sig och gick fram till furans rot för att undersöka idet. Sedan han noga hade betraktadt bädden och gifwit akt på, huru den war ordnad, gick han tillbaka till den plats, der han hade lemnat bonden, för att underrätta sig, om han stod qwar. Bonden stod werkligen qwar, och han hade med spänd uppmärksamhet wäntat att få höra smällen och se utgången. Erik bad honom helsa de hemmawarande, att han ämnade spåra upp björnen, innan han gick hem. Wisserligen war det icke långt till qwällen, men så trodde han ock, att björnen icke hade gått så långt, utan kanhända snart nog lagt sig igen, hwarför de icke borde wara oroliga för honom, ty om det ock skulle blifwa sent, innan han kom, så skulle han nog komma ändå med seger. Bonden gick hem och framförde mycket rigtigt Eriks helsningar.

Det war swårt för Anna att hejda sina känslor, då hon afhörde dessa Eriks helsningar. Hon war färdig att falla i gråt, men beherskade sig så godt hon kunde. Men hwarför skulle Erik utsätta sig för en sådan fara, tänkte hon för sig sjelf, i synnerhet denna årstid, och nu, då de älskade hwarandra så innerligt? O, om hon hade fått talat wid honom, innan han

började sin ödesdigra spaning efter björnen, så skulle hon bestämdt hafwa öfwertalat honom att afstå derifrån och följa med henne hem! Men hwad skulle hon nu göra? Att springa i wäg till skogen, det kunde hon icke, ty dermed skulle hemligheten blifwa uppenbar för alla. Dock skulle det ju snart blifwa bekant. Den ena timmen flög bort efter den andra, men Erik syntes ej till, och i och med det samma ökades Annas ångest. "Det war dumt af Erik detta", sade fader Ola, då det war i skymningen, och Erik ännu icke hade hemkommit, "dock jag hoppas", fortfor han, "att han wäl kan reda sig." "Men will inte far gå och söka efter honom?" frågade Anna, och en tår gled sakta ned för hennes kind. "Jo, om jag wißte, hwart jag skulle gå, så skulle jag nog göra det, ty kanske han går wilse i natten", tillade han. "Du är rysligt orolig, du Anna", sade Ola. "Jag anar, att ni båda har något förtroligt eder emellan — och ingenting har jag deremot, bara ni går ärligt till wäga", sade han widare. Nu kunde ej Anna hejda sig längre, utan föll i bitter gråt, under det hon nödgades omtala hela hemligheten. Föräldrarna tröstade henne allt hwad de kunde; ännu war ju icke allt hopp ute, han kunde ju komma hwilken stund som helst. Fader Ola gick skogswägen utåt för att lyßna och se, om han icke skulle komma, men han såg honom ej. Det hade warit mörkt länge, då fader Ola kom hem efter att förgäfwes hafwa sökt Erik. Så länge han war ute och sökte, fans det ännu något hopp, men nu, då han kom hem, blef Anna alldeles förtwiflad. Med hela sin ungdoms glöd hade hon

omfattat Erik, och tanken, att han nu på ett eller annat sätt skulle omkomma, war mera, än hon kunde uthärda. Hon hade aldrig älskat någon förr, men den hon nu gaf sin kärlek fick den odelad. Stackars Anna! Ännu lyste wäl en hoppets stjerna fram genom de tårdränkta ögonen, efter som det ju war möjligt, att Erik kunde wara i lifwet, men nästa dag skulle göra det klart, och då skulle den sista gnistan af hopp slockna.

Fader Ola gick samma afton till den granne, som hade följt Erik till skogen, och öfwertalade honom att gå med honom ut och söka efter Erik. De följdes åt till det ställe, der grannen hade upptäckt björnidet, och der kommo de på spåren efter Erik. Wädret war friskt, ehuru ej bitande kallt. Men som det icke war månljust, kunde de blott med mycken swårighet följa Eriks spår. De letade sig fram en stund och hojtade allt hwad de förmådde; men intet swar. "Han har nog tagit in på något torpställe", sade grannen, "och jag tror, att det inte är någon fara med honom; i morgon bittida kommer han nog hem, skall ni få se." Detta yttrande gjorde fader Ola något lugn, ty äfwen han trodde det samma. Då de kommo hem, war klockan 12 på natten. Fader Ola omtalade för Anna, hwad grannen hade yttrat, nämligen att Erik möjligen tagit in på något torpställe, och det war ju godt om sådana på andra sidan fjället. Men hwem som icke sof en blund den natten, det war Anna.

Följande dagen måste fader Ola ut igen, ty Anna gaf honom ingen ro. Han hade tänkt att wänta, tills han fick se, om icke grannens spådom skulle besannas,

men för att i någon mån lugna sin oroliga dotter, måste han ut. Hästen spändes för släden, och fader Ola samt drängen och twänne grannar begåfwo sig å stad. Då de kommo till det omnämda stället, fattade de gemensamt det beslutet att, kosta hwad det wille, följa Eriks spår till änden, för att få ljus i detta mysterium. Men de behöfde icke leta länge, förr än de funno hwad de sökte. O, hwilken syn! Erik hade här utkämpat den sista kampen. Hans lust för jagtlifwets äfwentyr hade nu kostat honom hans lif. Det hade warit en wäldig kamp han här hade uthärdat. Han hade spårat efter björnen och följaktligen kommit i skotthåll på honom; med skottet hade han sårat honom, dock icke till döds. Björnen hade nu ursinnigt angripit sin fiende. Erik hade försökt att fly, såsom hans spår utwisade, men den lösa snön hade hindrat honom att fort undkomma sin förföljare. Och sedan han en gång war i björnens starka klor, fans ingen utsigt till räddning. Han hade dragit sin jagtknif och med ett wäldigt hugg genomborrat björnens bål. Björnen hade brutit honom under sig och med sina käftar afbitit Eriks strupe. Men björnen hade också fått släppa till lifwet, ty båda twå funnos döda och stelfrusna. "Gud, mißkunda dig öfwer min Anna", snyftade fader Ola, då han fick se hwad ändalykt Erik hade fått. "Gud, hjelp henne, att hon icke må sörja sig till döds!" "Du war en riktigt snäll gosse, men detta äfwentyr skulle du ha sparat dig för, min Erik", yttrade fader Ola, liksom om Erik skulle hafwa hört, hwad han sade.

Drängen måste gå tillbaka efter hästen, ty den hade de bundit i närheten af windfällan. Och sedan man hade lyckats att skilja liken åt, lade man dem på släden och körde hem. Fader Ola och en af grannarne fingo på sin lott att gå i förwäg hem och förbereda fruntimren på sorgen. Ola hade redan dagen förut sett så mycket af sin dotters sorg, att han nu fruktade det wärsta. Äfwen han sjelf kände sig djupt förkrossad, ty hans hjerta hade fäst sig wid Erik, lika som om han warit hans egen son. Han hade wäl på sista tiden sett, att det war ett intimt förhållande mellan hans dotter och Erik, och ehuru Erik icke ännu hade sagt någonting till honom eller begärt hans dotter af honom, hade han ändock sett med tillfredsställelse derpå. Ty han önskade ingenting hellre, än att Erik skulle komma att tillhöra Anna, som war hans största förtjusning.

Det war med tunga steg och beklämdt hjerta, som fader Ola nu öppnade dörren till sitt hem. "Säg, far, hur har det gått?" ropade Anna, då han trädde öfwer tröskeln. Gubben swarade med snyftningar och tårar. Då märkte Anna, hur det stod till. Fader Ola kunn ej utsäga ett ord, förr än Anna skrek till, såsom om hjertat hade brustit i hennes bröst, och derpå affwimmade hon. Man fick händerna fulla med att sköta den sörjande flickan; ty tre affwimningar hade hon, innan hon ens fick reda på, hur saken hängde ihop. Då hon waknade efter tredje swimningen, frågade hon: "är icke Erik här ännu?" "Stackars mitt barn", snyftade modren, som gick omkring och tröstade henne. Då hon kom så paß till sig, att hon kunde

fatta, hwad som sades, måste fadren omtala, hur det hade gått med Erik etc. Men allt jemt fruktade han, att hon skulle ta skada till förståndet. Föräldrarna sökte af all förmåga att trösta och lugna henne. När drängen kom körande in på gården med den döde, wille de ej tillåta henne gå ut och se honom den dagen, utan måste hon wänta dermed, tills hon kände sig något styrkt efter den första sorgen, som naturligtwis war bittrast. Och så slutade Erik sina få, men äfwentyrliga dagar.

XI Kapitlet.

Johan och Olof.

Det är nu länge sedan wi hörde något om Johan och Olof, hwarför jag fruktar, att läsaren börjar fråga, hwad det har blifwit af dem.

Jo, de fortsatte den bana de hade beträdt med full föresats att icke gifwa efter, förr än de hunno målet. Johan, som hade börjat studera först, blef också student först. Men doktor blef han ej, ty då han kom på anatomiska salen och skulle studera menniskokroppen i alla deß delar, fann han det så motbjudande att gräfwa i gamla menniskokroppar, att han skref hem till gamle bruksherrn och bad honom om tillåtelse att få wälja en annan bana, till exempel den juridiska. "Doktor kunde han ej blifwa", sade han, "ty då måste man ju ha att göra med elände hela sitt lif igenom."

Johan med sitt weka hjerta kunde aldrig härda ut på den banan. Gamle bruksherrn war ingen wän af denna förändring, men lofwade likwäl, att Johan skulle få wälja, hwad han sjelf ansåg wara bäst. Han walde att blifwa jurist, och om några år tog han sin examen med heder. Ej lång tid derefter blef han utnämd till häradshöfding, i en domsaga i Södra Swerige.

Äfwen Olof fortsatte ihärdigt sina studier, alltjemt understödd af gamle bruksherrn. Att han också wann sitt mål, skola wi i det följande wisa.

Det wäckte uppseende på det lilla bruket, skall man tro, då Olof kom hem och tagit sin presteramen. Mor Annika war öfwerlycklig wid tanken på, att hon nästa söndag skulle få höra sin käre son Olof predika, ja, hon war utom sig af hänförelse. Det samma kan äfwen sägas om fader Per. I 7 långa år hade de lefwat i fruktan och hopp, huru wida Olof skulle lyckas eller ej. Men nu war målet wunnet. Olof war en ståtlig ung man med fördelaktigt utseende, en from oförderfwad natur m. m., som är wärdigt en ung prestman. Sina fattiga föräldrar älskade och hedrade han, såsom det anstår en god son. Han war nu hemma och helsade på de sina, innan han tillträdde sin första befattning såsom hjelpprest i Y. pastorat.

Söndagen kom, och Olof skulle nu få se sina drömmar gå i fullbordan, med hwilka han 7 år tillbaka war så lifligt sysselsatt på sjön mellan säteriet och bruket. Wisserligen hade han fått pröfwa mycket och arbeta strängt, innan han wann sitt mål; men "ihär-

dig winner", tänkte Olof, och så gick han framåt utan att rygga för hindren.

Det stora templet war fullt med folk den dagen, ty det war allmänt bekant hwem som skulle predika. Olof förrättade gudstjensten wärdigt. Han höll en utmärkt god predikan, och få woro de ögon, som den dagen woro torra i L. kyrka. Mor Annika wißte ej, om hon wågade tro sina egna ögon, eller med andra ord: om hon wågade hålla det för sant, att det war hennes son, som wid altaret messade så obeskrifligt wackert.

Hwad gamle bruksherrn uppoffrade på de båda ynglingarne, Johan och Olof, war således icke förgäfwes, i det att den ene blef en man i rättwisans tjenst, sålunda befrämjande samhällets wälgång, under det att den andre blef en ordets tjenare, som underwisade folket om det som är mera wigtigt än allt annat eller tjenar menniskorna till nytta, både för detta och det tillkommande lifwet.

Må denne ädle mans exempel egga andra till efterföljd!

